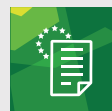

Speciaal verslag

Arbeidsmarkthervormingen in de nationale herstel- en veerkrachtplannen

Enkele resultaten, maar onvoldoende
om structurele uitdagingen aan te pakken

EUROPESE
REKENKAMER

Inhoud

	Paragraaf
Samenvatting	I-IX
Inleiding	01-13
Arbeidsmarkt in de EU	01-06
Coördinatie van het arbeidsmarktbeleid in de EU via het Europees Semester	07-08
Arbeidsmarkt en de herstel- en veerkrachtfaciliteit	09-13
Reikwijdte en aanpak van de controle	14-18
Opmerkingen	19-72
Met arbeidsmarkthervormingen worden de structurele uitdagingen die in de landspecifieke aanbevelingen zijn vastgesteld, slechts gedeeltelijk aangepakt	19-50
De landspecifieke aanbevelingen voor de arbeidsmarkt verschillen qua reikwijdte en ambitie	19-24
Structurele uitdagingen worden niet altijd aangepakt door arbeidsmarkthervormingen	25-30
Arbeidsmarkthervormingen en LSA's zijn gericht op soortgelijke arbeidsmarktkwesties, maar er bestaan verschillen	31-32
Met arbeidsmarkthervormingen is aan meer dan de helft van de sub-LSA's niet of slechts marginaal gevolg gegeven	33-44
Bij de meeste arbeidsmarkthervormingen wordt rekening gehouden met de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten, maar er blijven lacunes bestaan	45-50
De meeste geselecteerde arbeidsmarkthervormingen hebben hun beoogde output bereikt, maar slechts een beperkt aantal heeft tot dusver merkbare resultaten of een merkbare bijdrage aan de uitvoering van de LSA's opgeleverd	51-72
Ongeveer de helft van de hervormingen was uitgevoerd binnen de in het uitvoeringsbesluit van de Raad aangegeven termijn	51-52
De meeste arbeidsmarkthervormingen hebben hun beoogde output bereikt, maar de lidstaten kunnen slechts voor de helft ervan resultaten aantonen	53-65
Doorgevoerde arbeidsmarkthervormingen waren niet de belangrijkste factor die heeft bijgedragen tot een verbetering van de beoordeling door de Commissie van de uitvoering van de sub-LSA's	66-72

Conclusies en aanbevelingen

73-81

Bijlagen

Bijlage I — Lijst van RRF-arbeidsmarkthervormingen per lidstaat

Bijlage II — Mate waarin aan elke sub-LSA met RRF-arbeidsmarkthervormingen gevolg is gegeven

Bijlage III — Beoordeling van de output van doorgevoerde hervormingen

Bijlage IV — Beoordeling van de resultaten van doorgevoerde hervormingen

Bijlage V — Beoordeling door de Commissie van de uitvoering van sub-LSA's (2021-2024)

Bijlage VI — Relevantie van uit de RRF gefinancierde arbeidsmarkthervormingen voor de beoordeling door de Commissie van de bijbehorende sub-LSA's

Afkortingen

Verklarende woordenlijst

Antwoorden van de Commissie

Tijdslijn

Controleteam

Samenvatting

I In februari 2021 werd Verordening (EU) 2021/241 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit goedgekeurd door het Europees Parlement en de Raad en trad deze in werking. De herstel- en veerkrachtfaciliteit (Recovery and Resilience Facility — RRF), waarmee 650 miljard EUR is gemoeid, is een essentieel onderdeel van de doelstelling van de EU om de economische gevolgen van de COVID-19-pandemie te beperken en duurzaam economisch herstel te bevorderen door de lidstaten te ondersteunen bij de uitvoering van uitgebreide hervormingen en investeringen.

II Het arbeidsmarkt- en werkgelegenheidsbeleid is een belangrijk gebied waarvoor financiering uit de RRF wordt verstrekt. In de RRF-verordening worden het “bevorderen van de schepping van kwalitatief hoogstaande banen” en het “bijdragen aan de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten” als algemene doelstellingen aangemerkt en wordt een duidelijk verband met het Europees Semester gelegd. Met name de hervormingen en investeringen in de nationale herstel- en veerkrachtplannen die de lidstaten hebben ingediend om van de faciliteit gebruik te kunnen maken, zullen naar verwachting bijdragen tot een doeltreffende aanpak van alle of een significant deel van de uitdagingen die zijn vastgesteld in de relevante landspecifieke aanbevelingen (LSA's).

III Met deze controle hebben wij beoordeeld of de hervormingen in de nationale herstel- en veerkrachtplannen doeltreffend hebben bijgedragen tot de aanpak van de uitdagingen op de arbeidsmarkt van de lidstaten, die tijdens het Europees Semester zijn vastgesteld en in de landspecifieke aanbevelingen zijn uiteengezet. Voor de arbeidsmarkthervormingen in de herstel- en veerkrachtplannen van vier in de steekproef opgenomen lidstaten (België, Griekenland, Spanje en Portugal) onderzochten we of deze hervormingen werden uitgevoerd zoals gepland wat betreft het tijdschema en de reikwijdte, output en resultaten. We onderzochten ook hoe de Commissie bij de beoordeling van de voortgang van elke lidstaat bij de uitvoering van zijn landspecifieke aanbevelingen rekening heeft gehouden met doorgevoerde hervormingen.

IV De conclusie op basis van deze controle is dat de in de nationale herstel- en veerkrachtplannen opgenomen arbeidsmarkthervormingen tot dusver de verwachte output en enkele resultaten hebben opgeleverd, maar dat hiermee de in het Europees Semester vastgestelde structurele uitdagingen voor de arbeidsmarkt slechts gedeeltelijk zijn aangepakt.

V In 2019 en 2020 werden landspecifieke aanbevelingen voor de arbeidsmarkt gedaan voor alle lidstaten op één na. Volgens de RRF-verordening moeten met de hervormingen en investeringen in de nationale herstel- en veerkrachtplannen aan alle of een significant deel van de landspecifieke aanbevelingen gevolg worden gegeven. Wij merken op dat aan ongeveer een derde van de landspecifieke aanbevelingen geen gevolg werd gegeven met enige hervorming en dat aan slechts iets meer dan een derde grotendeels of volledig gevolg werd gegeven met RRF-hervormingen. Op het niveau van de lidstaten hadden slechts vier lidstaten die in 2019 of 2020 landspecifieke aanbevelingen voor de arbeidsmarkt ontvingen, hier grotendeels gevolg aan gegeven met relevante RRF-hervormingen.

VI We constateerden ook dat de in de steekproef opgenomen hervormingen die eind 2023 moesten zijn doorgevoerd, grotendeels waren uitgevoerd binnen de in de respectieve uitvoeringsbesluiten van de Raad aangegeven termijn. Bovendien waren de mijlpalen en streefdoelen van de meeste van de doorgevoerde hervormingen in onze steekproef bereikt, en daarmee ook de verwachte output. Wij merken echter op dat mijlpalen en streefdoelen niet altijd de belangrijkste uitvoeringsfasen of essentiële onderdelen van de hervorming dekken. Dit brengt een groot risico met zich mee voor de voltooiing van de maatregelen.

VII Bovendien wordt de mogelijkheid om de resultaten of de impact van de arbeidsmarkthervormingen in het kader van de RRF te beoordelen aanzienlijk beperkt door het ontbreken van geschikte indicatoren. De lidstaten leverden voor slechts ongeveer de helft van de doorgevoerde hervormingen bewijzen van resultaten.

VIII Tot slot heeft de doorvoering van de arbeidsmarkthervormingen tot dusver slechts een beperkte impact gehad op de uitvoering van de desbetreffende LSA's. Voor de vier landen in onze steekproef werden slechts zeven hervormingen in twee lidstaten (België en Spanje) genoemd in de motivering van de Commissie om de desbetreffende sub-LSA's te verbeteren.

IX Op basis van deze bevindingen bevelen wij aan dat de Commissie:

- o ervoor zorgt dat de belangrijkste uitdagingen die in de landspecifieke aanbevelingen zijn vastgesteld, voldoende worden aangepakt;
- o ervoor zorgt dat bij de maatregelen een uitgebreide reeks mijlpalen en streefdoelen wordt toegepast;
- o een kader voor de beoordeling van de resultaten van de hervormingen opstelt, en
- o de bijdrage van RRF-maatregelen aan landspecifieke aanbevelingen beoordeelt.

Inleiding

Arbeidsmarkt in de EU

01 In de EU is het arbeidsmarktbeleid een nationale bevoegdheid: de lidstaten zijn, soms samen met hun regio's, verantwoordelijk voor de doeltreffende werking van hun arbeidsmarkt en voor het besluiten tot en uitvoeren van passende maatregelen ter bevordering van de werkgelegenheid.

02 Verschillende EU-fondsen en -instrumenten ondersteunen de werkgelegenheid in de lidstaten, zoals het Europees Sociaal Fonds Plus, het Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering voor ontslagen werknemers en het [programma voor werkgelegenheid en sociale innovatie](#), of het instrument voor technische ondersteuning, dat de lidstaten technische expertise op maat biedt om hervormingen te ontwerpen en uit te voeren. Daarnaast heeft het Europees Semester ook tot doel het werkgelegenheidsbeleid in de EU te coördineren op basis van artikel 148 VWEU.

03 In de EU verschillen de werkloosheidspercentages aanzienlijk van lidstaat tot lidstaat. Tijdens de eerste twee jaar van de COVID-19-pandemie hebben lockdowns en maatregelen met betrekking tot social distancing de economieën van de EU-lidstaten ernstig verstoord. Er bestond grote bezorgdheid over de gevolgen voor de werkgelegenheid van de maatregelen die naar aanleiding van de pandemie waren genomen. Kwetsbare groepen — waaronder jongeren, vrouwen of laaggeschoolde werknemers — werden geacht een bijzonder risico op werkloosheid te lopen. Verschillende lidstaten namen beleidsmaatregelen aan om hun arbeidsmarkten te stabiliseren en werknemers en bedrijven te ondersteunen¹.

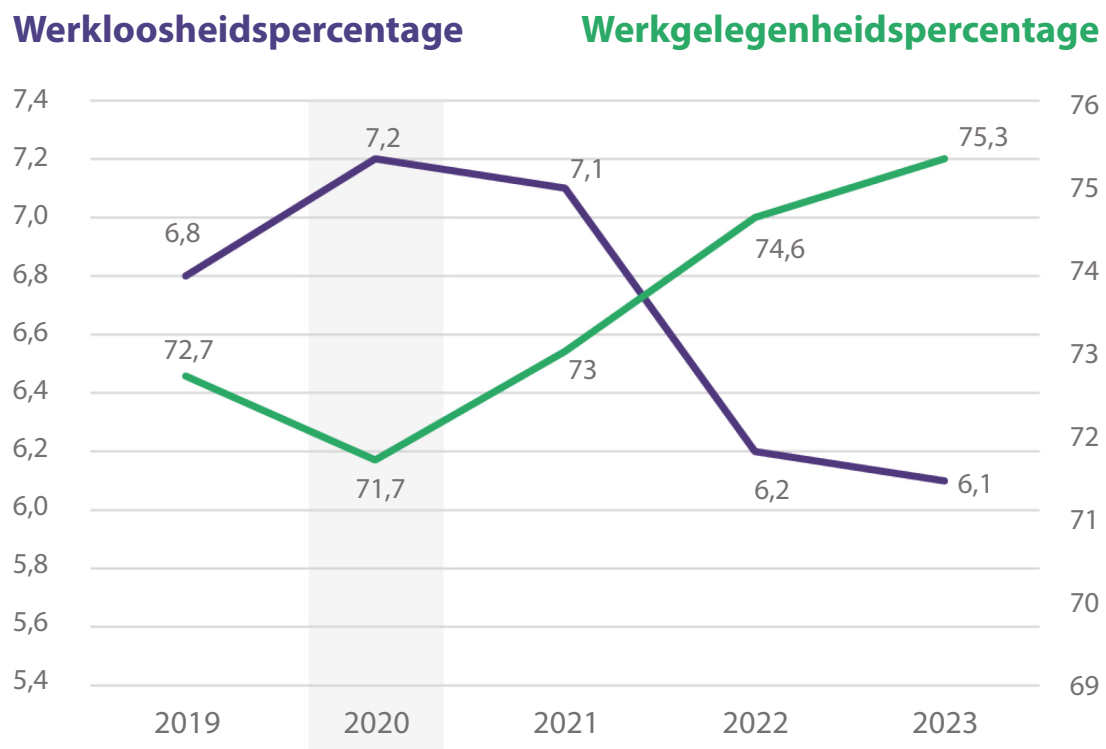
04 Op EU-niveau nam de Commissie tijdelijke kaders voor staatssteun aan en stelde zij twee nieuwe begrotingsinstrumenten voor om de lidstaten te ondersteunen bij hun inspanningen om de werkgelegenheid tijdens de COVID-19-pandemie te stabiliseren: het SURE-initiatief² (steun om het risico op werkloosheid te beperken in een noodtoestand) en de herstel- en veerkrachtfaciliteit (RRF).

¹ Analyse [nr. 06/2020](#) “Risico's, uitdagingen en kansen in verband met de economische beleidsreactie van de EU op de COVID-19-crisis”.

² Zie voor meer informatie Speciaal verslag [28/2022](#) “Steun om het risico op werkloosheid te beperken in een noodtoestand (SURE) — SURE-financiering heeft bijgedragen aan behoud van banen tijdens de COVID-19-crisis, maar de volledige impact is niet bekend”.

05 In 2020, het eerste jaar van de COVID-19-pandemie, steeg het werkloosheidspercentage voor de EU als geheel eerst licht, waarna het in 2022 daalde tot onder het niveau van vóór de pandemie. Na in 2020 met één procentpunt te zijn gedaald is het werkgelegenheidspercentage in de EU vanaf 2021 voortdurend gestegen (zie [figuur 1](#)).

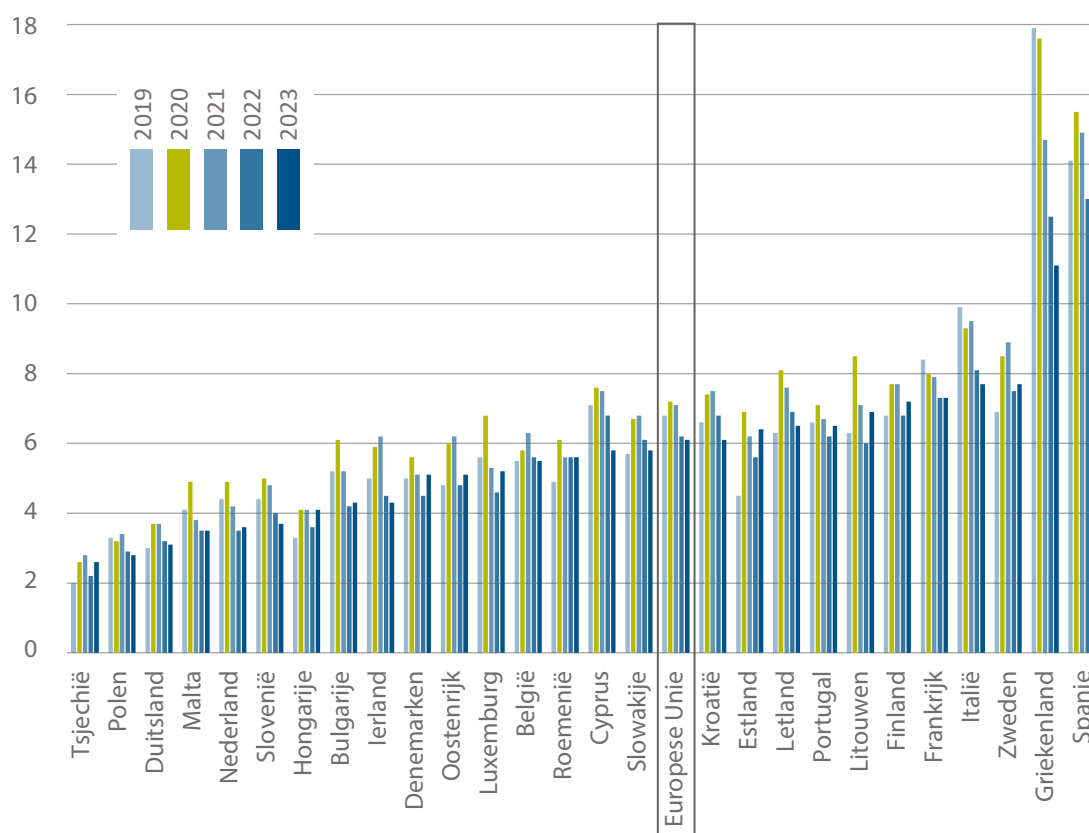
Figuur 1 — Werkloosheids- en werkgelegenheidspercentages in de EU (2019-2023)

Bron: ERK, [werkloosheidscijfers](#) en [werkgelegenheidscijfers](#) van Eurostat.

06 In 2020 steeg de werkloosheid in alle lidstaten, met uitzondering van Griekenland, Italië en Polen. Behalve in Litouwen bedroeg deze stijging echter minder dan twee procentpunten. Reeds in 2021 begonnen de werkloosheidspercentages in de meeste lidstaten te dalen, met name in de lidstaten waar de percentages in 2020 het sterkst waren gestegen (zie [figuur 2](#)).

Figuur 2 — Werkloosheidspercentages (%) in de EU en de lidstaten (2019-2023)

Bron: ERK, op basis van [gegevens van Eurostat](#).

Coördinatie van het arbeidsmarktbeleid in de EU via het Europees Semester

07 Het Europees Semester heeft tot doel het economisch en sociaal beleid in de lidstaten te coördineren, op basis van de artikelen 121 en 148 VWEU. In overeenstemming hiermee worden jaarlijks werkgelegenheidsrichtsnoeren vastgesteld op basis van een voorstel van de Commissie, waarin de prioriteiten voor de komende semestercyclus/-cycli op de beschreven gebieden worden uiteengezet. De rol van de Commissie in het Europees Semester omvat het monitoren van de ontwikkelingen op het gebied van economisch en sociaal beleid in nauwe samenwerking met de lidstaten, de sociale partners en andere belanghebbenden. Dit resulteert in de publicatie van landenverslagen en voorstellen voor landspecifieke aanbevelingen (LSA's) voor elke lidstaat. De LSA's worden over het algemeen uitgesplitst in thematische sub-LSA's. Op basis van de analyse van de Commissie neemt de Raad deze LSA's aan en verzoekt hij de betrokken lidstaten specifieke maatregelen te nemen.

08 Sinds 2011 beoordeelt de Commissie het arbeidsmarktbeleid van de lidstaten aan de hand van dit proces. Sinds 2018 omvat het Europees Semester ook de [Europese pijler van sociale rechten](#) (EPSR). De EPSR bevat twintig beginselen om eerlijkere en beter functionerende arbeidsmarkten en goede socialezekerheidsstelsels in de lidstaten tot stand te brengen. Het actieplan van 2021³ voor de uitvoering van de EPSR bevat kerndoelen voor werkgelegenheid, vaardigheden en armoedebestrijding die uiterlijk in 2030 moeten worden bereikt⁴. De Commissie monitort de toepassing van de beginselen en de uitvoering van de streefdoelen. Deze analyse dient als input bij het opstellen van de landenverslagen en uiteindelijk bij het opstellen van de LSA's.

³ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: Het actieplan voor de Europese pijler van sociale rechten, [COM\(2021\) 102 final](#).

⁴ Zie [A strong Social Europe that protects](#).

Arbeidsmarkt en de herstel- en veerkrachtfaciliteit

09 In juli 2020 besloot de Raad een herstelinstrument in het leven te roepen als reactie op de COVID-19-pandemie. In februari 2021 werd Verordening (EU) 2021/241 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit door het Europees Parlement en de Raad goedgekeurd en trad deze in werking. De herstel- en veerkrachtfaciliteit is een essentieel onderdeel van de doelstelling van de EU om de economische gevolgen van de COVID-19-pandemie te beperken en duurzaam economisch herstel te bevorderen door de lidstaten te ondersteunen bij de uitvoering van uitgebreide hervormingen en investeringen.

10 De maximale financiële toewijzing uit de RRF bedroeg oorspronkelijk 723 miljard EUR aan niet-terugbetaalbare financiële bijdragen (“subsidies” — 338 miljard EUR) en leningen (385 miljard EUR). Rekening houdend met de wijziging van de RRF-verordening en de leningen die de lidstaten vóór de termijn van augustus 2023 hadden aangevraagd, heeft de Commissie tegen eind 2024 in totaal 650 miljard EUR vastgelegd, waarvan 359 miljard EUR aan subsidies en 291 miljard EUR aan leningen.

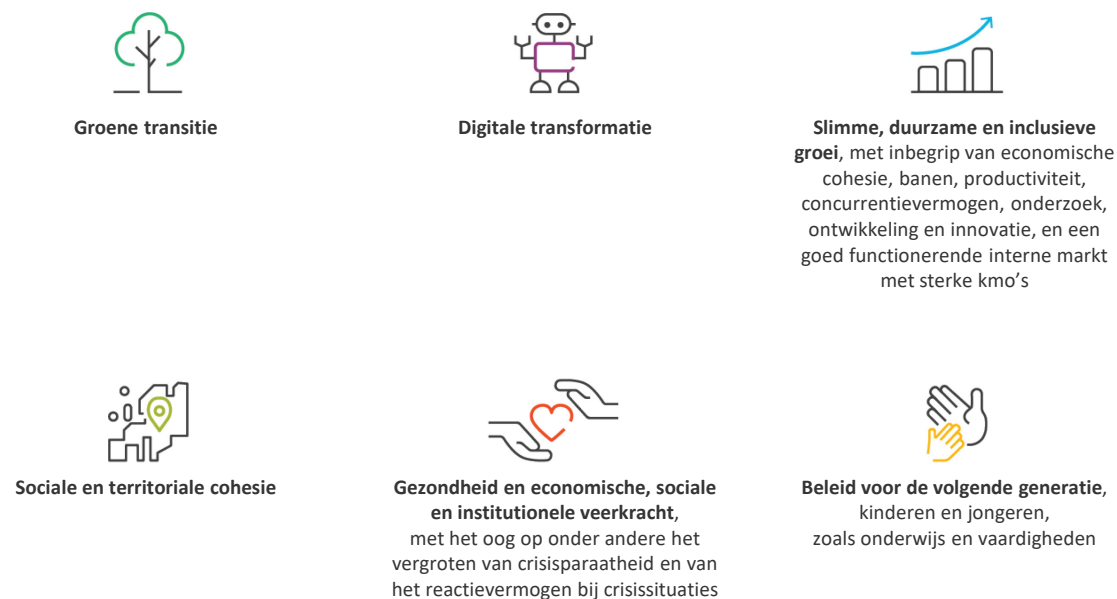
11 De RRF wordt uitgevoerd onder direct beheer, waarbij de Commissie rechtstreeks verantwoordelijk is voor de belangrijke stappen in de uitvoering van de faciliteit. Om steun uit de RRF te ontvangen, moesten de lidstaten hun herstel- en veerkrachtplannen indienen die een reeks maatregelen (ofwel hervormingen, ofwel investeringen) omvatten. Vervolgens beoordeelt de Commissie de herstel- en veerkrachtplannen⁵, die de Raad vervolgens goedkeurt in de vorm van uitvoeringsbesluiten van de Raad.

12 Het arbeidsmarkt- en werkgelegenheidsbeleid is een belangrijk gebied waarvoor financiering uit de RRF wordt verstrekt. In de RRF-verordening⁶ worden met name het “bevorderen van de schepping van kwalitatief hoogstaande banen” en het “bijdragen aan de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten” als algemene doelstellingen aangemerkt. De meeste maatregelen ter ondersteuning van de werkgelegenheid, de ontwikkeling van vaardigheden en het scheppen van hoogwaardige en stabiele banen zijn opgenomen in de vierde pijler inzake “sociale en territoriale cohesie” (zie [figuur 3](#)).

⁵ Speciaal verslag [21/2022](#) “De beoordeling door de Commissie van de nationale herstel- en veerkrachtplannen — In het algemeen adequaat, maar er blijven uitvoeringsrisico’s”.

⁶ [Verordening \(EU\) 2021/241](#) tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit, in dit speciaal verslag de “RRF-verordening” genoemd.

Figuur 3 — De zes pijlers van de herstel- en veerkrachtfaciliteit

Bron: ERK, op basis van het [scorebord voor herstel en veerkracht van de Commissie](#).

13 In de RRF-verordening wordt ook een duidelijk verband gelegd met het Europees Semester⁷. Met name de hervormingen en investeringen in de oorspronkelijke herstel- en veerkrachtplannen zouden naar verwachting bijdragen tot een doeltreffende aanpak van alle of een significant deel van de uitdagingen die in de LSA's van 2019 en 2020 zijn vastgesteld. Voor de meeste lidstaten ging het onder meer om uitdagingen op de arbeidsmarkt. Bovendien moet bij elke herziening van de herstel- en veerkrachtplannen rekening worden gehouden met de meest recente LSA's.

⁷ Artikel 18, lid 4, punt b), en artikel 19, lid 3, punt b), van de [RRF-verordening](#).

Reikwijdte en aanpak van de controle

14 Met deze controle beoogden wij te beoordelen of de arbeidsmarkthervormingen in het kader van de RRF doeltreffend hebben bijgedragen tot de aanpak van de uitdagingen op de arbeidsmarkt van de lidstaten, die tijdens het Europees Semester zijn vastgesteld en in de landspecifieke aanbevelingen zijn uiteengezet.

15 De lidstaten kunnen de in de LSA's vastgestelde uitdagingen op de arbeidsmarkt aanpakken door middel van zowel RRF-hervormingen als -investeringen. Wij hebben ons bij deze controle om drie belangrijke redenen op hervormingen gericht: ten eerste is het gezien de aard van de meeste LSA's waarschijnlijker dat hieraan gevolg wordt gegeven door middel van hervormingen dan door middel van investeringen; ten tweede is er de nieuwe aanpak waarbij financiering wordt uitbetaald in ruil voor de toezegging van een lidstaat om deze hervormingen door te voeren; ten derde is er het tijdschema: hervormingen werden in de herstel- en veerkrachtplannen van de meeste lidstaten over het algemeen vervroegd uitgevoerd, en werden daarom eerder uitgevoerd dan investeringen.

16 Wij hebben beoordeeld of:

- de arbeidsmarktgerelateerde **hervormingen in de herstel- en veerkrachtplannen zodanig zijn ontworpen** dat zij bijdroegen tot de aanpak van de relevante uitdagingen die in het Europees Semester zijn vastgesteld. Deze beoordeling had betrekking op alle lidstaten;
- deze **hervormingen werden uitgevoerd** zoals gepland, wat betreft zowel het tijdschema, de reikwijdte en de resultaten als de impact ervan op de beoordeling van de LSA's door de Commissie. Dit deel van de werkzaamheden was gericht op de arbeidsmarkthervormingen in vier lidstaten (België, Griekenland, Spanje en Portugal). Onze steekproef omvat landen met een relatief hoog aantal arbeidsmarktgerelateerde sub-LSA's in 2019 en 2020 en RRF-hervormingen die relevant zijn voor de arbeidsmarkt en die tegen 2023 moesten zijn doorgevoerd.

17 In *bijlage I* wordt een overzicht gegeven van de arbeidsmarkthervormingen die in onze beoordeling zijn opgenomen en van de methode om ze te selecteren. Onze controlewerkzaamheden hadden betrekking op de periode van februari 2020 tot en met juni 2024 en waren voornamelijk gebaseerd op een evaluatie van relevante documenten en vraaggesprekken met de Commissie. Deze werkzaamheden omvatten ook vraaggesprekken met bevoegde nationale autoriteiten en andere relevante belanghebbenden (zoals vakbonden, werkgeversorganisaties en onafhankelijke begrotingsraden) tijdens controlebezoeken in de lidstaten in onze steekproef.

18 Wij baseerden onze controlecriteria voornamelijk op de RRF-verordening en de bijbehorende richtsnoeren van de Commissie, de relevante documenten van het Europees Semester en de Europese pijler van sociale rechten (EPSR), zoals uiteengezet in de respectieve delen van dit verslag.

Opmerkingen

Met arbeidsmarkthervormingen worden de structurele uitdagingen die in de landspecifieke aanbevelingen zijn vastgesteld, slechts gedeeltelijk aangepakt

De landspecifieke aanbevelingen voor de arbeidsmarkt verschillen qua reikwijdte en ambitie

19 In het kader van het Europees Semester doet de Commissie LSA's op gebieden als de arbeidsmarkt. In overeenstemming met de RRF-verordening moeten alle of een significant deel van de in de LSA's vastgestelde uitdagingen in de nationale herstel- en veerkrachtplannen worden aangepakt⁸.

20 Uit onze analyse blijkt dat alle lidstaten, met uitzondering van Zweden, in 2019 en 2020 arbeidsmarktrelevante sub-LSA's hebben ontvangen. Op basis van de 37 LSA-beleidssterreinen van de Commissie hebben we voor beide jaren in totaal 106 arbeidsmarktrelevante sub-LSA's geïdentificeerd.

21 Gezien de verschillen tussen de arbeidsmarkten van de lidstaten weerspiegelen de sub-LSA's over het algemeen de specifieke arbeidsmarktsituatie in de respectieve lidstaat. Niettemin blijkt uit onze analyse ook dat er verschillen zijn in de aard, de reikwijdte en het ambitieniveau tussen de LSA's van 2019 en 2020.

22 In de LSA's van 2019 wordt vaak verwezen naar terugkerende structurele uitdagingen waarmee de lidstaten al jaren worden geconfronteerd, bijvoorbeeld:

- LSA Frankrijk 2019 2.2. "Het aanpakken van tekorten aan en discrepanties tussen gevraagde en aangeboden vaardigheden", en
- LSA Estland 2019 2.1 "Tekorten aan vaardigheden [aanpakken] en innovatie [...] bevorderen door de capaciteit en de arbeidsmarktrelevantie van het onderwijs- en opleidingsstelsel te verbeteren".

⁸ Artikel 17, lid 3, van de [RRF-verordening](#).

23 Veel van de LSA's van 2020 hebben daarentegen rechtstreeks betrekking op de pandemie en hebben daarom per definitie een aanzienlijk beperktere reikwijdte en zijn beduidend minder gericht op het aanpakken van structurele uitdagingen, bijvoorbeeld:

- o LSA Frankrijk 2020 2.1 “De sociale en werkgelegenheidseffecten van de crisis [...] verzachten”, en
- o LSA Roemenië 2020 2.4 “De gevolgen van de crisis voor de werkgelegenheid [...] beperken door flexibele arbeidsregelingen en activeringsmaatregelen te ontwikkelen”.

24 Tot slot waren de in de LSA's van 2022 en 2023 vastgestelde arbeidsmarktgerelateerde uitdagingen grotendeels in overeenstemming met die van 2019 en 2020. Meer in het bijzonder hebben alle 27 lidstaten in 2023 een nieuwe en identieke sub-LSA ontvangen om “de beleidsinspanningen op te voeren die gericht zijn op het aanbieden en verwerven van vaardigheden en competenties die nodig zijn voor de groene transitie”. Uit onze analyse bleek dat, afgezien van deze nieuwe sub-LSA:

- o 15 lidstaten⁹ in 2022 of 2023 geen aanvullende arbeidsmarktgerelateerde sub-LSA's ontvingen;
- o nog eens 11 lidstaten¹⁰ in 2022 of 2023 aanvullende arbeidsmarktgerelateerde sub-LSA's ontvingen, maar dat deze grotendeels overeenkwamen met de uitdagingen die reeds in 2019-2020 waren vastgesteld;
- o de overige lidstaat (Zweden) in 2019 en 2020 geen arbeidsmarktgerelateerde sub-LSA's had ontvangen, maar in 2022 en 2023 wel sub-LSA's ontving in verband met het tekort aan leerkrachten en de integratie van mensen met een migratieachtergrond op de arbeidsmarkt. In het herziene Zweedse herstel- en veerkrachtplan, dat in augustus 2023 werd ingediend, is geen enkele maatregel opgenomen om gevolg te geven aan deze nieuwe sub-LSA's.

⁹ Bulgarije, Tsjechië, Denemarken, Ierland, Spanje, Kroatië, Italië, Cyprus, Letland, Litouwen, Malta, Portugal, Roemenië, Slovenië en Slowakije.

¹⁰ België, Duitsland, Estland, Griekenland, Frankrijk, Luxemburg, Hongarije, Nederland, Oostenrijk, Polen en Finland.

Structurele uitdagingen worden niet altijd aangepakt door arbeidsmarkthervormingen

25 In de RRF-verordening wordt verwezen naar investeringen en hervormingen. Zij bevat echter geen definitie van beide begrippen, noch wordt daarin een duidelijk onderscheid tussen beide gemaakt. De Commissie heeft een aantal kenmerken van een hervorming samengevat in een [richtsnoer](#) voor de lidstaten over de herstel- en veerkrachtplannen:

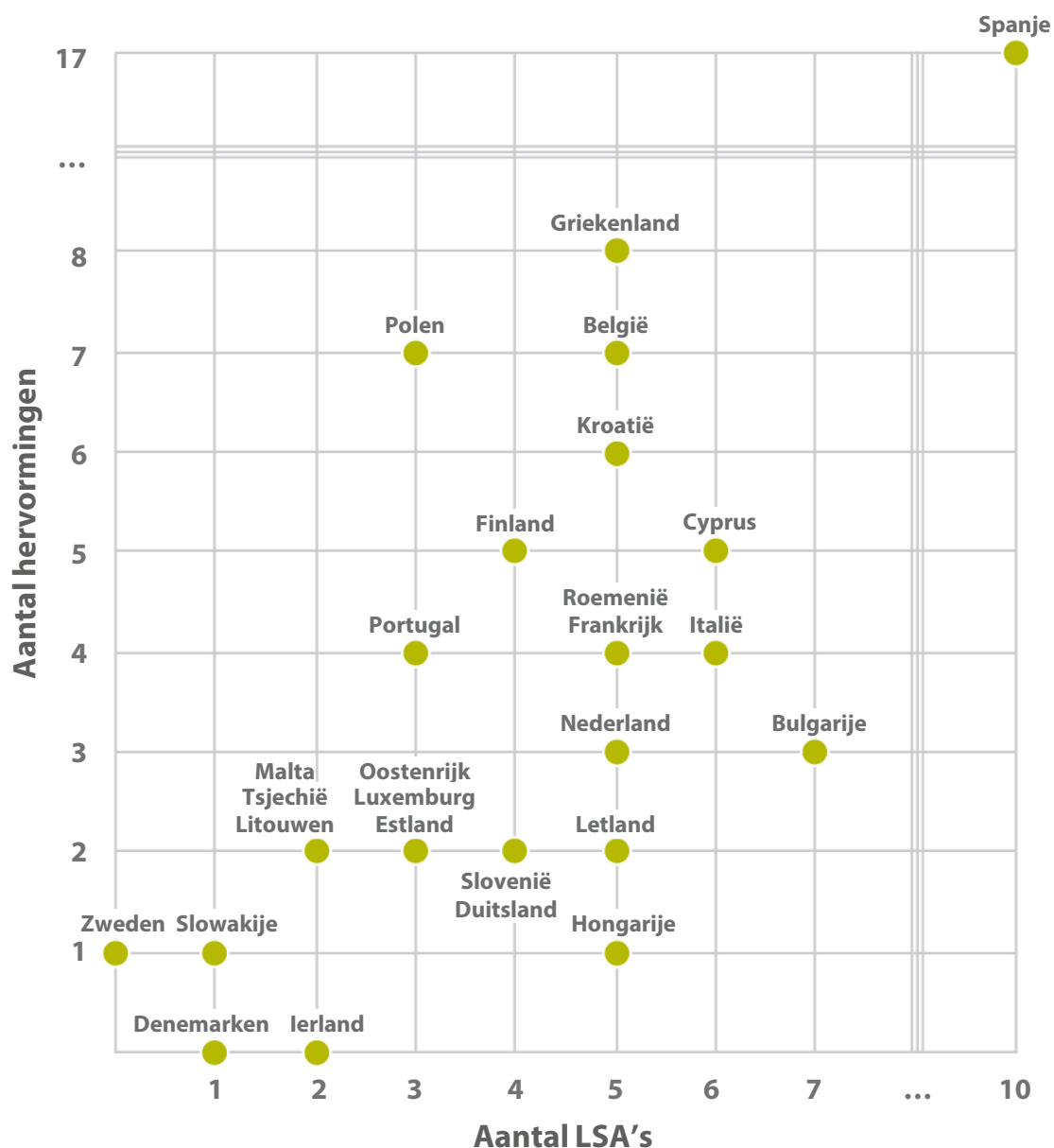
- Een hervorming is een **actie of proces gericht op het aanbrengen van veranderingen en verbeteringen die een significante impact of langetermijneffecten hebben** op de werking van een markt of beleidsvorm, op de werking of structuren van een instelling of administratie, of op de vooruitgang in de richting van relevante beleidsdoelstellingen, zoals groei en banen, veerkracht en de dubbele transitie.
- Het doel van een hervorming is om **parameters structureel te wijzigen, noodzakelijke stimulansen aan te pakken of obstakels of andere belemmeringen weg te nemen** die de goede prestaties of de fundamentele aspecten van hoogwaardige werkgelegenheid in de weg staan.
- De plannen moeten betrekking hebben op de gebieden die moeten worden hervormd om het functioneren van de economie en de samenleving en de houdbaarheid van de overheidsfinanciën te verbeteren, **banen te scheppen, het actieve arbeidsmarktbeleid te versterken en waar nodig de overgang naar een nieuwe baan te ondersteunen**.
- Alle soorten hervormingen moeten in het kader van de faciliteit worden overwogen, met inbegrip van hervormingen **waarvoor geen specifieke financiering nodig is**.

26 We merken echter op dat de richtsnoeren in september 2020 op basis van een ontwerp van de RRF-verordening zijn aangenomen en vervolgens in januari 2021 zijn vervangen door een nieuwe versie, d.w.z. terwijl de lidstaten hun herstel- en veerkrachtplannen opstelden. Bovendien bevatten de richtsnoeren een samenvatting van de verschillende soorten hervormingen in plaats van een bindende definitie om te bepalen wat een hervorming inhoudt. Als gevolg daarvan blijft het begrip “hervorming” tot op zekere hoogte subjectief.

27 Op basis van de methode van de Commissie om hervormingen te koppelen aan LSA's hebben we in totaal 98 arbeidsmarktrelevante hervormingen vastgesteld in de 27 nationale herstel- en veerkrachtplannen. De Commissie is voor haar eigen analyse ook van mening dat nog eens 21 hervormingen een impact kunnen hebben op de arbeidsmarkten. Deze hervormingen hebben voornamelijk betrekking op sociaal beleid, onderwijs, opleiding en digitale vaardigheden en zijn niet opgenomen in onze analyse. *Bijlage I* bevat nadere gegevens over onze methode die wordt gebruikt om arbeidsmarkthervormingen te selecteren.

28 Alle lidstaten, met uitzondering van Denemarken en Ierland, hebben arbeidsmarkthervormingen in hun herstel- en veerkrachtplannen opgenomen. Het aantal arbeidsmarktgerelateerde sub-LSA's dat een lidstaat in 2019 en 2020 ontving, weerspiegelt niet noodzakelijkerwijs het aantal arbeidsmarktgerelateerde hervormingen dat in zijn herstel- en veerkrachtplan is opgenomen. Zo heeft Bulgarije zeven sub-LSA's ontvangen en slechts drie hervormingen in zijn herstel- en veerkrachtplan opgenomen, terwijl Polen slechts drie sub-LSA's heeft ontvangen, maar zeven hervormingen in zijn plan heeft opgenomen. *Figuur 4* geeft een overzicht van het aantal arbeidsmarktgerelateerde sub-LSA's en arbeidsmarkthervormingen voor 2019 en 2020 voor elk van de 27 lidstaten.

Figuur 4 — Aantal sub-LSA's en arbeidsmarktrelevante RRF-hervormingen per lidstaat in 2019 en 2020

Bron: ERK.

29 Wij merken op dat de reikwijdte en het ambitieniveau van de 98 RRF-hervormingen uiteenlopen. Hoewel met verschillende hervormingen inderdaad structurele uitdagingen worden aangepakt en deze zo het potentieel hebben om parameters structureel te wijzigen, is het minder waarschijnlijk dat andere hervormingen “veranderingen en verbeteringen aanbrengen die een significante impact of langetermijneffecten hebben” (zie [kader 1](#)).

Kader 1

Hervorming met het potentieel om structurele uitdagingen aan te pakken

Frankrijk — De hervorming van de werkloosheidsverzekering: Deze hervorming heeft tot doel de prikkels om terug te keren naar een stabiele baan te versterken en de afwisseling van kortlopende contracten en perioden van werkloosheid te beperken. Om werklozen aan te moedigen weer aan het werk te gaan, wordt met de hervorming een nieuwe methode ingevoerd voor de berekening van het referentiedagloon, dat het bedrag van de uitkering bepaalt. Het omvat daarnaast een glijdende schaal voor het verlagen van uitkeringen die worden toegekend aan ontvangers met een hoog inkomen na zes maanden compensatie, alsook een beperking van de subsidiabiliteitscriteria, waarbij zes maanden werk nodig is in plaats van vier maanden om recht te hebben op een uitkering. Voor bedrijven wordt met de hervorming de bonus-malus van werkgeversbijdragen aan de werkloosheidsverzekering ingevoerd om overmatig gebruik van kortlopende contracten te ontmoedigen.

Hervorming waarmee structurele uitdagingen waarschijnlijk niet worden aangepakt

Duitsland — Sociale garantie 2021: Het doel van de maatregel is te voorkomen dat de financiële gevolgen van de COVID-19-pandemie leiden tot een aanzienlijke verhoging van de socialezekerheidsbijdragen, een daling van het netto-inkomen en een stijging van de arbeidskosten. Daartoe zal de federale regering aan de socialezekerheidsfondsen fiscale overdrachten verstrekken om hun financieringstekort aan te vullen, zodat het bijdragepercentage van de socialezekerheidsbijdragen in 2021 niet meer dan 40 % bedraagt. Aangezien dit slechts een tijdelijke maatregel was die beperkt was tot het jaar 2021, concluderen wij dat met deze maatregel geen enkele structurele uitdaging wordt aangepakt.

30 In dit verband merken wij op dat een grote meerderheid van de 98 RRF-arbeidsmarkthervormingen (bijna 80 %) een wetswijziging vereisen. Niet alle hervormingen die wetswijzigingen vereisen zijn echter noodzakelijkerwijs structurele hervormingen.

Arbeidsmarkthervormingen en LSA's zijn gericht op soortgelijke arbeidsmarktkwesties, maar er bestaan verschillen

31 Voor haar interne coördinatie van het proces van het Europees semester heeft de Commissie [37 beleidsterreinen voor LSA's](#) vastgesteld (waarbij elke LSA aan één of soms twee beleidsterreinen wordt toegewezen). Tegelijkertijd heeft de Commissie de zes in de RRF-verordening omschreven pijlers opgesplitst in [52 beleidsterreinen](#) (waarbij elke hervorming of investering aan maximaal twee beleidsterreinen wordt toegewezen). Deze beleidsterreinen zijn opgenomen in [tabel 1](#).

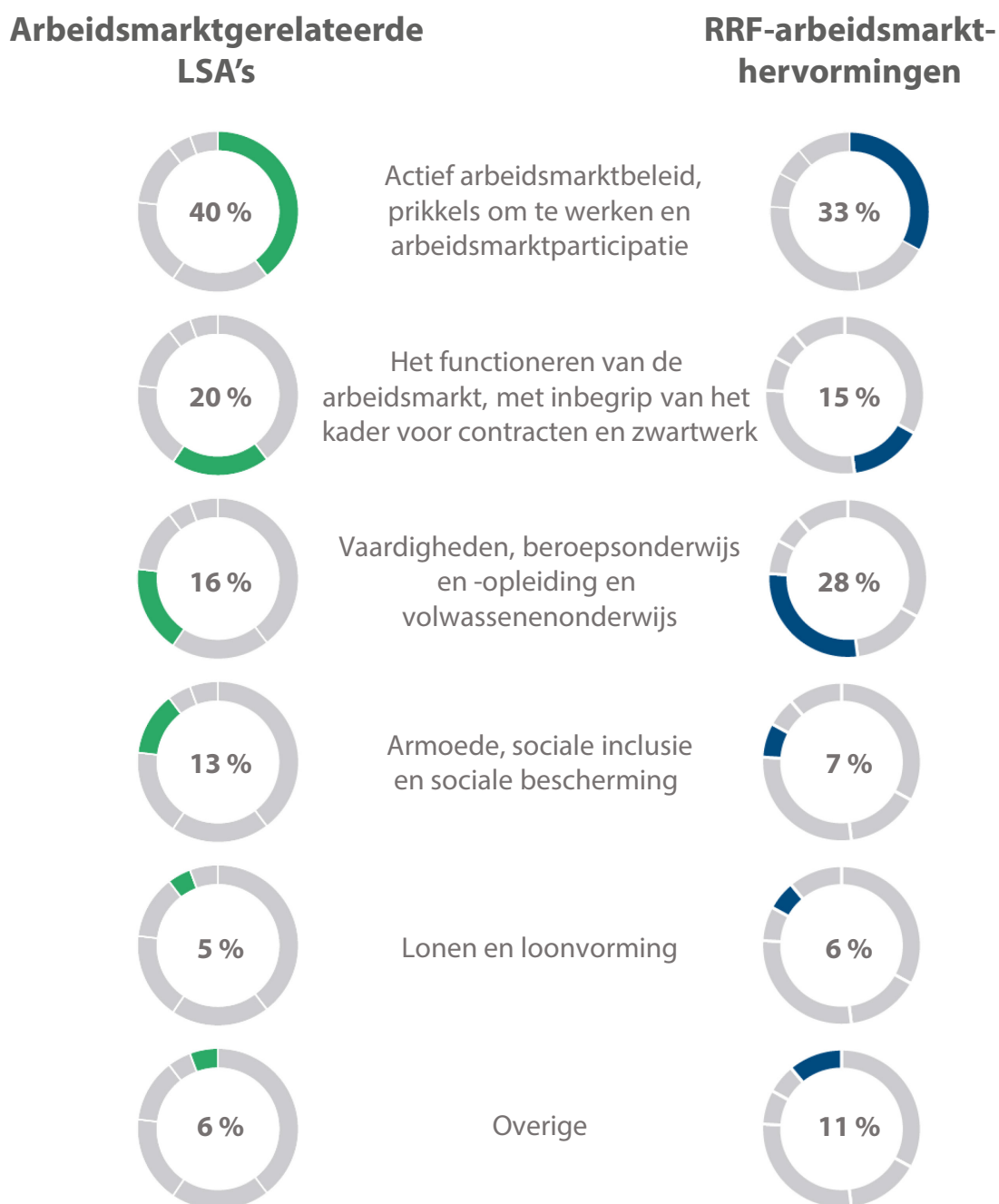
Tabel 1 — Vergelijking van LSA's en RRF-beleidsterreinen

Beleidsterrein LSA's	Beleidsterrein RRF-hervormingen
Het functioneren van de arbeidsmarkt, met inbegrip van het kader voor contracten en zwartwerk	Modernisering van de arbeidsmarktinstellingen, met inbegrip van diensten voor arbeidsvoorziening en prognoses inzake vaardigheden en arbeidsinspecties; bescherming en organisatie van de werkgelegenheid; sociale dialoog en loonvormingsmechanismen; aanpassing van werkplekken
Lonen en loonvorming	
Vaardigheden, beroepsonderwijs en -opleiding en volwassenenonderwijs	Volwassenenonderwijs, met inbegrip van beroepsonderwijs en -opleiding; erkenning en validering van vaardigheden
Actief arbeidsmarktbeleid, prikkels om te werken en arbeidsmarktparticipatie	Werkgelegenheidssteun en het creëren van banen voor jongeren en niet-jongeren, met inbegrip van stimulansen om mensen in dienst te nemen en van baan te veranderen en steun voor zelfstandig ondernemerschap
Armoede, sociale inclusie en sociale bescherming	Sociale bescherming, met inbegrip van sociale diensten en integratie van kwetsbare groepen

Bron: ERK.

32 Het feit dat de respectieve LSA's en de RRF-beleidsterreinen niet op elkaar zijn afgestemd, bemoeilijkt de beoordeling van de vraag of met de RRF-hervormingen of -investeringen gevolg is gegeven aan de relevante sub-LSA's. Voor onze eigen beoordeling hebben wij de 98 RRF-arbeidsmarkthervormingen daarom toegewezen aan een LSA-beleidsterrein, op basis van de beschrijving ervan in de bijlage bij het uitvoeringsbesluit van de Raad (zie paragraaf [27](#)). Uit onze analyse blijkt echter dat sub-LSA's en RRF-hervormingen grotendeels gericht zijn op soortgelijke uitdagingen, met enkele verschillen in de focus. Zo zijn RRF-hervormingen relatief sterker gericht op "vaardigheden, beroepsonderwijs en volwassenenonderwijs" en minder op "armoede, sociale inclusie en sociale bescherming" en "actief arbeidsmarktbeleid", terwijl de meeste sub-LSA's verband houden met "actief arbeidsmarktbeleid" (zie [figuur 5](#)).

Figuur 5 — Percentage arbeidsmarktrelevante sub-LSA's en RRF-hervormingen per LSA-beleidssterrein

Bron: ERK.

Met arbeidsmarkthervormingen is aan meer dan de helft van de sub-LSA's niet of slechts marginaal gevolg gegeven

33 Voor elke arbeidsmarktrelevante sub-LSA en elke lidstaat beoordeelden we in hoeverre de RRF-hervormingen zo zijn ontworpen dat ermee gevolg wordt gegeven aan de relevante sub-LSA's. Onze beoordeling is gebaseerd op de RRF-verordening, die vereist dat:

- o de herstel- en veerkrachtplannen moeten stroken met de desbetreffende landspecifieke uitdagingen en prioriteiten die in het kader van het Europees Semester zijn vastgesteld¹¹;
- o elk herstel- en veerkrachtplan een gedetailleerde toelichting moet bevatten over de wijze waarop het herstel- en veerkrachtplan bijdraagt tot de doeltreffende aanpak van alle of een significant deel van de uitdagingen die zijn vastgesteld in de relevante LSA's¹², zodat de gerelateerde uitdagingen naar verwachting zullen worden opgelost of anderszins zullen worden aangepakt op een wijze die aanzienlijk bijdraagt tot de oplossing ervan¹³;
- o de Commissie de relevantie, doeltreffendheid, efficiëntie en samenhang van het herstel- en veerkrachtplan moet beoordelen en daarbij rekening moet houden met de vraag of het herstel- en veerkrachtplan naar verwachting zal bijdragen tot een doeltreffende aanpak van alle of een significant deel van de uitdagingen die zijn vastgesteld in de relevante landspecifieke aanbevelingen¹⁴.

34 Wij hebben eerder opgemerkt dat noch in de RRF-verordening, noch door de Commissie is gedefinieerd wat een “significant deel” van LSA's is. Dit betekent dat elke evaluatie van de vraag of de in het herstel- en veerkrachtplan opgenomen investeringen en hervormingen een significant deel van de uitdagingen aanpakken, tot op zekere hoogte een kwestie van beoordeling blijft¹⁵.

¹¹ Artikel 17, lid 3, van de [RRF-verordening](#).

¹² Artikel 18, lid 4, punt b), van de [RRF-verordening](#).

¹³ Europese Commissie, [SWD\(2021\) 12 final](#), deel 1 van 2, blz. 8.

¹⁴ Artikel 19, lid 3, punt b), van de [RRF-verordening](#).

¹⁵ Speciaal verslag [21/2022](#), paragraaf 53.

35 Uit de richtsnoeren van de Commissie van 2021 blijkt dat de term “component” verwijst naar een reeks elkaar versterkende en complementaire hervormingen en investeringen¹⁶. Voordat de herstel- en veerkrachtplannen werden goedgekeurd, heeft de Commissie de bijdrage van de componenten van de herstel- en veerkrachtplannen aan de sub-LSA’s in kaart gebracht en een kwantitatieve beoordeling uitgevoerd. Op basis hiervan concludeerde de Commissie in alle gevallen dat aan de wettelijke vereisten was voldaan¹⁷.

36 Pas nadat de herstel- en veerkrachtplannen waren goedgekeurd, bracht de Commissie deze verder en gedetailleerder in kaart, waarbij elke maatregel aan een of meer sub-LSA’s werd gekoppeld. Hoewel krachtens de RRF-verordening het gedetailleerd in kaart brengen op maatregelniveau niet vereist was voor de beoordeling ervan, beschouwen wij dit als het juiste niveau om na te gaan of aan de LSA’s voldoende gevolg was gegeven en om vast te stellen voor welke LSA’s dit niet gold.

37 Uit de door de Commissie in kaart gebrachte hervormingen van individuele sub-LSA’s bleek dat voor ongeveer een derde (31 %) van de 106 arbeidsmarktgerelateerde sub-LSA’s geen hervorming was opgenomen in de nationale herstel- en veerkrachtplannen om hieraan gevolg te geven. We merken echter op dat aan deze aanbevelingen gevolg kan worden gegeven met behulp van nationale of andere EU-fondsen, of zelfs door RRF-investeringen. We hebben het in kaart brengen van de plannen door de Commissie op het niveau van de maatregelen uitgebreid door te beoordelen in hoeverre de in elke sub-LSA vastgestelde kwesties door de RRF-hervormingen zijn aangepakt.

38 Onze beoordeling werd uitgevoerd als een controle aan de hand van stukken en was gebaseerd op de beschrijving van elke hervorming en de bijbehorende mijlpalen en streefdoelen in de bijlage bij het uitvoeringsbesluit van de Raad. Meer bepaald hebben wij elk sub-LSA in een van de volgende vier categorieën ondergebracht:

- Aan de sub-LSA is “geen gevolg gegeven” als geen enkele van de in de sub-LSA vastgestelde kwesties door de RRF-hervormingen zijn aangepakt, of als de hervormingen niet gekoppeld zijn aan de sub-LSA.
- Aan de sub-LSA is “marginaal gevolg gegeven” als belangrijke kwesties die in de sub-LSA zijn vastgesteld, niet door de RRF-hervormingen zijn aangepakt.

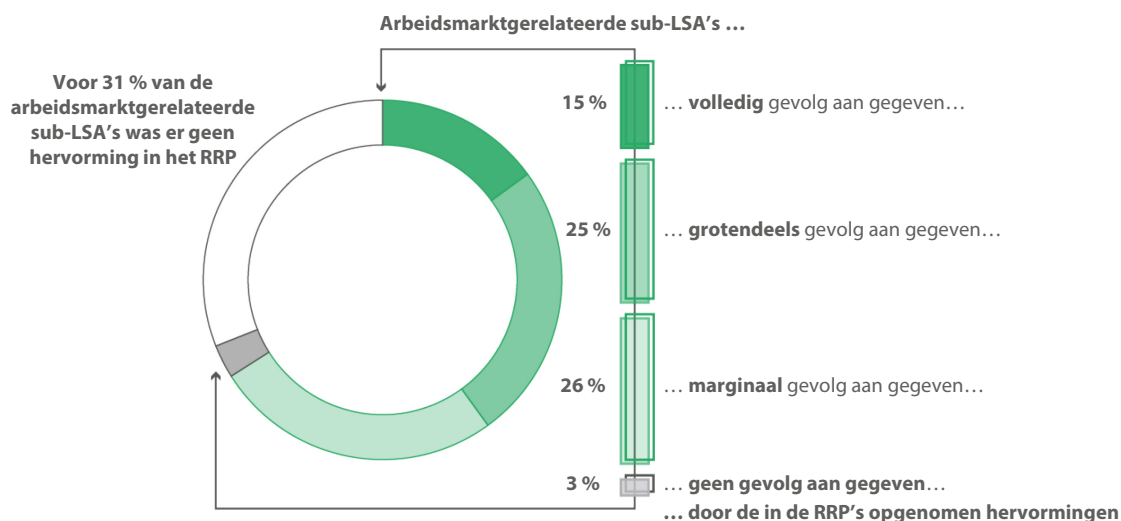
¹⁶ Europese Commissie, [SWD\(2021\) 12 final](#), deel 1 van 2, blz. 13.

¹⁷ Werkdocumenten van de diensten van de Commissie waarin de herstel- en veerkrachtplannen voor elke lidstaat worden beoordeeld.

- o Aan de sub-LSA is “grotendeels gevolg gegeven” als slechts enkele kleine kwesties die in de sub-LSA zijn vastgesteld, niet door de RRF-hervormingen zijn aangepakt.
- o Aan de sub-LSA is “volledig gevolg gegeven” als alle in de sub-LSA vastgestelde kwesties door de RRF-hervormingen zijn aangepakt.

39 Volgens onze analyse is over het geheel genomen met de arbeidsmarkthervormingen aan 40 % van de sub-LSA's volledig of grotendeels gevolg gegeven en is aan nog eens 26 % van de sub-LSA's marginaal gevolg gegeven. Aan de resterende 34 % werd geen gevolg gegeven met de RRF-arbeidsmarkthervormingen (zie [figuur 6](#)). [Bijlage II](#) bevat onze gedetailleerde beoordeling van de mate waarin met de RRF-hervormingen aan elke sub-LSA gevolg werd gegeven. [Kader 2](#) bevat voorbeelden van sub-LSA's en de mate waarin hieraan gevolg is gegeven.

Figuur 6 — Mate waarin met RRF-hervormingen gevolg is gegeven aan individuele arbeidsmarktgerelateerde sub-LSA's

Bron: ERK.

Kader 2

Arbeidsmarktgerelateerde sub-LSA's en de mate waarin hieraan met RRF-hervormingen gevolg is gegeven: voorbeelden uit Roemenië, Cyprus, Portugal en Frankrijk

Een van de sub-LSA's van 2019 in Roemenië was "Waarborgen dat de minimumlonen worden vastgesteld op basis van objectieve criteria, op een wijze die bevorderlijk is voor de werkgelegenheid en het concurrentievermogen". Roemenië heeft in zijn herstel- en veerkrachtplan een hervorming opgenomen die tot doel heeft een mechanisme voor de vaststelling van minimumlonen in te voeren dat aan deze criteria voldoet. Wij concluderen dat de hervorming zodanig is opgezet dat hiermee **volledig gevolg wordt gegeven aan de sub-LSA**.

In 2019 kreeg Cyprus een sub-LSA om de hervorming van het onderwijs- en opleidingsstelsel uit te voeren, met inbegrip van de evaluatie van leerkrachten, en ervoor te zorgen dat werkgevers meer inzetten op en lerenden meer deelnemen aan beroepsonderwijs en -opleiding (sub-LSA 2019 3.2). Het Cypriotische RRP bevat twee hervormingen om de discrepantie van vaardigheden tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt aan te pakken, voornamelijk in het middelbaar en hoger onderwijs, en om de digitale competenties van alle bevolkingsgroepen te verbeteren. Aangezien deze hervormingen geen mechanisme bevatten om de betrokkenheid van werkgevers bij beroepsopleidingen te bevorderen en te vergroten, concludeerden we dat de hervormingen **grotendeels gericht** zijn op sub-LSA's.

Portugal heeft de volgende sub-LSA ontvangen: "het ondersteunen van de werkgelegenheid en het prioriteren van maatregelen om banen te behouden" (sub-LSA 2020 2.1). Aan deze sub-LSA wordt echter slechts **marginaal gevolg gegeven**, aangezien de overeenkomstige hervorming "Agenda voor de bevordering van waardig werk" gericht is op arbeidsrechten en niet zozeer op de ondersteuning of het behoud van werkgelegenheid.

De Franse hervorming "Aanpassing van regelingen voor werktijdverkorting" heeft tot doel de regels voor werktijdverkortingsregelingen aan te scherpen. Aangezien het doel ervan is de terugkeer naar het werk na de COVID-19-pandemie te stimuleren, concluderen wij dat er **geen gevolg werd gegeven** aan de sub-LSA van 2019 "Tekorten aan vaardigheden en discrepanties tussen de vraag naar en het aanbod van vaardigheden aanpakken".

40 We hebben eerder opgemerkt¹⁸ dat de herstel- en veerkrachtplannen in het algemeen hebben bijgedragen aan het merendeel van de LSA's van 2019 en 2020. We benadrukten echter dat sommige belangrijke elementen van de LSA's niet werden aangepakt; grotendeels elementen die verband hielen met terugkerende structurele uitdagingen. Dit wordt bevestigd door onze analyse van de sub-LSA's op het gebied van arbeidsmarktbeleid, waar enkele terugkerende structurele uitdagingen niet werden aangepakt door de in de herstel- en veerkrachtplannen opgenomen arbeidsmarkthervormingen, zoals:

- het verschuiven van belastingen van arbeid naar bronnen die minder schadelijk zijn voor inclusieve en duurzame groei (LSA 2019 2.1 — Oostenrijk);
- het verminderen van belastingprikkelers die werken ontmoedigen voor tweede verdieners in een huishouden (LSA 2019 2.3 — Duitsland), en
- het voortzetten van de arbeidsmarktintegratie van de meest kwetsbare groepen, met name door bijscholing (LSA 2019 2.1 — Hongarije);

41 Voortbouwend op onze analyse van individuele sub-LSA's hebben wij de resultaten voor elke lidstaat geconsolideerd. Het algemene resultaat voor een lidstaat is gebaseerd op het aantal sub-LSA's in elke categorie (volledig/grotendeels/marginaal/geen gevolg gegeven).

42 Op basis van onze analyse concluderen wij dat geen van de 26 lidstaten die in 2019/2020 arbeidsmarktrelevante sub-LSA's ontvingen, hieraan met relevante RRF-hervormingen volledig gevolg heeft gegeven. Vier lidstaten (Griekenland, Spanje, Kroatië en Finland) hebben hier grotendeels gevolg aan gegeven, en 18 lidstaten hebben hier slechts marginaal gevolg aan gegeven.

¹⁸ Zie Speciaal verslag [21/2022](#), paragraaf 53.

43 Tot slot hebben vier lidstaten helemaal geen gebruik gemaakt van hervormingen om gevolg te geven aan de door hen ontvangen arbeidsmarktrelevante sub-LSA's:

- o Denemarken en Ierland, omdat zij geen arbeidsmarkthervormingen in hun herstel- en veerkrachtplannen hadden opgenomen (zie paragraaf 26);
- o Hongarije en Slowakije, omdat de enige significant arbeidsmarkthervorming die zij in hun herstel- en veerkrachtplannen hadden opgenomen, geen gevolg gaf aan de door hen ontvangen arbeidsmarktrelevante sub-LSA's, zoals bevestigd door de tagging van de Commissie.

44 *Tabel 2* geeft een overzicht van onze beoordeling van de dekking van sub-LSA's voor elke lidstaat.

Tabel 2 — Geconsolideerde beoordeling van de dekking van sub-LSA's op het niveau van de lidstaten

Mate waarin aan de sub-LSA's van een lidstaat met RRF-hervormingen gevolg is gegeven	Lidstaten die tot die categorie behoren
Met geen enkele hervorming is gevolg gegeven aan arbeidsmarktrelevante sub-LSA's.	Denemarken, Ierland, Hongarije, Slowakije
Met getagde hervormingen is marginaal gevolg gegeven aan arbeidsmarktrelevante sub-LSA's	België, Bulgarije, Tsjechië, Duitsland, Estland, Frankrijk, Italië, Cyprus, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië
Met getagde hervormingen is grotendeels gevolg gegeven aan arbeidsmarktrelevante sub-LSA's	Griekenland, Spanje, Kroatië, Finland
Met getagde hervormingen is volledig gevolg gegeven aan arbeidsmarktrelevante sub-LSA's	Geen

Bron: ERK.

Bij de meeste arbeidsmarkthervormingen wordt rekening gehouden met de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten, maar er blijven lacunes bestaan

45 De Europese Pijler van Sociale Rechten (EPSR) stelt twintig beginselen vast die gegroepeerd zijn in drie hoofdstukken: gelijke kansen en toegang tot de arbeidsmarkt, eerlijke arbeidsvoorwaarden, en sociale bescherming en inclusie (zie [figuur 7](#)).

Figuur 7 — De Europese pijler van sociale rechten

Bron: Commissie.

46 Bijdragen aan de uitvoering van de EPSR maakt deel uit van de algemene doelstellingen van de RRF¹⁹. Het maakt ook deel uit van criterium 3 “Relevantie” voor de beoordeling van de herstel- en veerkrachtplannen. De lidstaten werd verzocht een toelichting te geven over de wijze waarop hun herstel- en veerkrachtplannen zouden bijdragen tot de uitvoering van de EPSR²⁰. De Commissie moest deze bijdrage beoordelen²¹ voordat de ontwerpplannen voor herstel en veerkracht werden goedgekeurd.

47 Wij analyseerden de beoordeling door de Commissie op het niveau van de lidstaten van de mate waarin de herstel- en veerkrachtplannen moeten bijdragen tot de uitvoering van de EPSR. Wij voerden ook onze eigen analyse uit, op basis van de beschrijving van elke maatregel in het uitvoeringsbesluit van de Raad, om te beoordelen of bij een hervorming rekening, gedeeltelijk rekening of geen rekening werd gehouden met de arbeidsmarktrelevante EPSR-beginselen.

48 Gezien hun brede en algemene aard is het — althans tot op zekere hoogte — geen bijzondere uitdaging om bij hervormingen rekening te houden met de EPSR-beginselen. Als gevolg daarvan bleek uit onze in *figuur 8* samengevatte analyse dat in 73 % van de 98 hervormingen rekening werd gehouden met ten minste één beginsel van het eerste hoofdstuk “Gelijke kansen en toegang tot de arbeidsmarkt”. Bij respectievelijk 42 % en 51 % van de hervormingen werd rekening gehouden met beginsel 1 “Onderwijs, opleiding en een leven lang leren” en beginsel 4 “Actieve steun voor werkgelegenheid” van dit hoofdstuk.

49 Bovendien werd bij 48 % van de hervormingen rekening gehouden met ten minste één beginsel van het tweede hoofdstuk “Eerlijke arbeidsvoorwaarden”; bij 21 % van de hervormingen werd rekening gehouden met beginsel 5 “Veilige en flexibele werkgelegenheid”. Tot slot werd bij slechts 40 % van de hervormingen rekening gehouden met de beginselen van het derde hoofdstuk “Sociale bescherming en inclusie”. Deze lage dekking weerspiegelt het feit dat sommige van deze beginselen nauwelijks verband hielden met de arbeidsmarkt, zoals “Huisvesting en ondersteuning voor daklozen” en “Toegang tot essentiële diensten”.

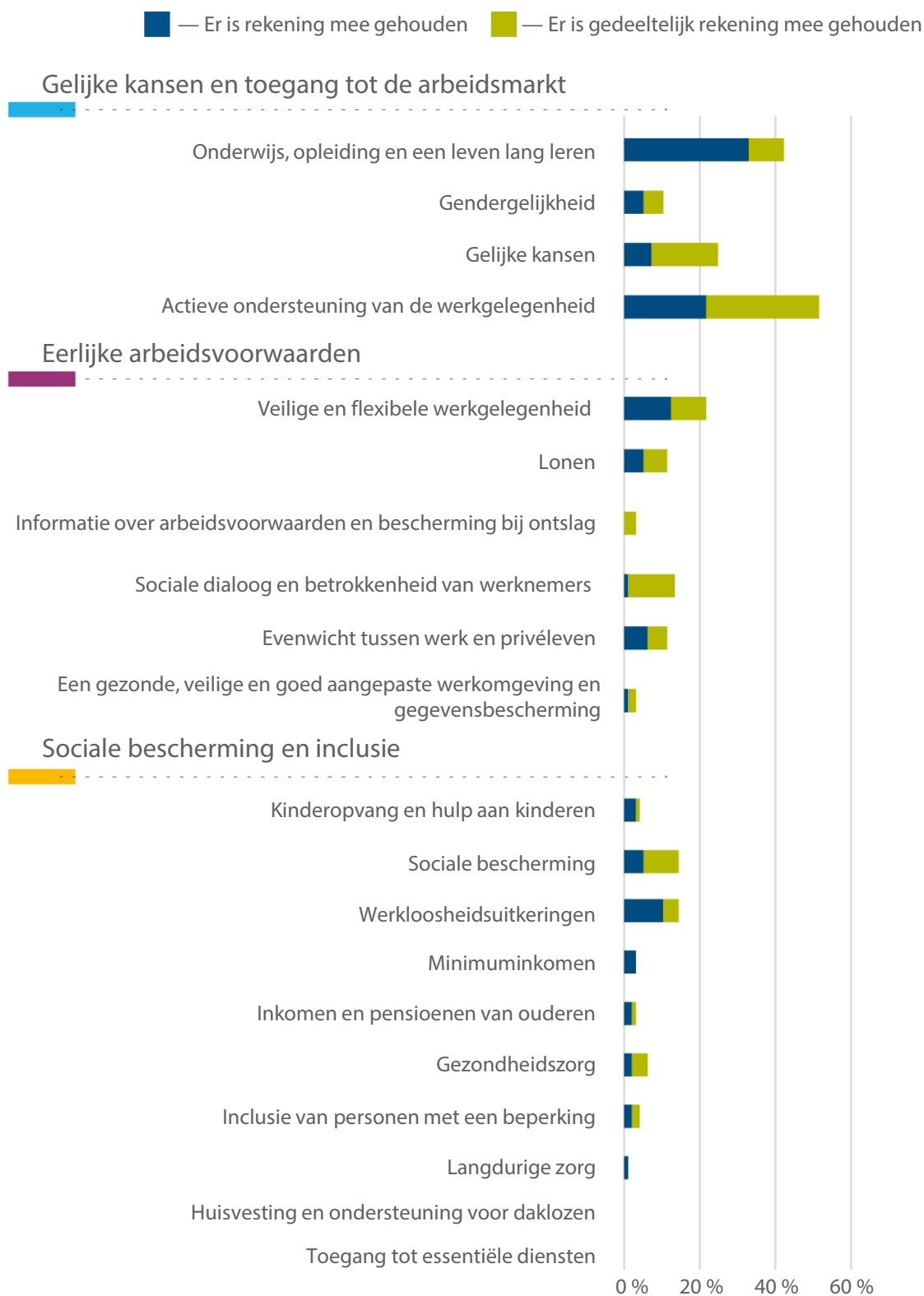
¹⁹ Artikel 4, lid 1, van de [RRF-verordening](#).

²⁰ Artikel 18, lid 4, punt c), van de [RRF-verordening](#).

²¹ Artikel 19, lid 3, punt c), van de [RRF-verordening](#).

50 Ondanks hun relevantie voor de arbeidsmarkt werden sommige EPSR-beginselen echter slechts in beperkte mate gedekt door de arbeidsmarkthervormingen. Zo werd slechts bij 10 % van de arbeidsmarkthervormingen rekening gehouden met het beginsel “Gendergelijkheid” (bij vijf werd er volledig rekening mee gehouden en bij vijf andere gedeeltelijk), dat in de RRF-verordening een prominente plaats inneemt. Hetzelfde gold voor het beginsel “Lonen” (waarmee bij vijf hervormingen volledig rekening werd gehouden en bij zes hervormingen gedeeltelijk). Tot slot werd bij slechts 2 % tot 3 % van de hervormingen rekening gehouden met vier beginselen (beginsel 7 “Informatie over arbeidsvoorwaarden en bescherming bij ontslag”, beginsel 10 “Een gezonde, veilige en goed aangepaste werkomgeving”, beginsel 14 “Minimuminkomen” en beginsel 17 “Inclusie van personen met een handicap”).

Figuur 8 — Percentage RRF-arbeidsmarkthervormingen waarbij rekening wordt gehouden met de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten

Bron: ERK.

De meeste geselecteerde arbeidsmarkthervormingen hebben hun beoogde output bereikt, maar slechts een beperkt aantal heeft tot dusver merkbare resultaten of een merkbare bijdrage aan de uitvoering van de LSA's opgeleverd

Ongeveer de helft van de hervormingen was uitgevoerd binnen de in het uitvoeringsbesluit van de Raad aangegeven termijn

51 In dit deel beoordelen we of de RRF-arbeidsmarkthervormingen voor vier lidstaten (België, Griekenland, Spanje en Portugal) volgens planning zijn uitgevoerd. Voor onze beoordeling selecteerden we de 30 hervormingen in de vier nationale herstel- en veerkrachtplannen die eind 2023 hadden moeten zijn doorgevoerd. We controleerden of de lidstaten hun definitieve mijlpaal of streefdoel hadden bereikt binnen de in het oorspronkelijke uitvoeringsbesluit van de Raad aangegeven termijn. Hoewel de tijd in het uitvoeringsbesluit van de Raad slechts indicatief is, biedt het nuttige informatie over mogelijke vertragingen.

52 Uit onze analyse blijkt dat 15 van deze 30 hervormingen waren doorgevoerd binnen de in het uitvoeringsbesluit van de Raad aangegeven termijn. Nog eens 10 hervormingen werden later uitgevoerd dan oorspronkelijk gepland, hoewel de meeste niet meer dan zes maanden vertraging opliepen. De overige vijf hervormingen waren niet tegen juni 2024 doorgevoerd. Voor drie hiervan (één in België en twee in Griekenland) werd de laatste mijlpaal/het laatste streefdoel in de herziene herstel- en veerkrachtplannen met ten minste één jaar uitgesteld. Voor de twee hervormingen in Griekenland was de latere einddatum het resultaat van de toevoeging van aanvullende mijlpalen aan het herziene herstel- en veerkrachtplan om de onvolledige dekking van de belangrijkste uitvoeringsfasen van de hervormingen in het oorspronkelijke herstel- en veerkrachtplan te corrigeren (zie [tabel 3](#)).

Tabel 3 — Uitvoeringsstatus van de arbeidsmarkthervormingen, juni 2024

Tegen eind 2023 door te voeren hervormingen zoals gepland in het oorspronkelijke uitvoeringsbesluit van de Raad		Daadwerkelijk doorgevoerd						Nog niet doorgevoerde hervormingen	
		Doorgevoerd binnen de in het uitvoeringsbesluit van de Raad aangegeven termijn		Doorgevoerd met kleine vertraging (≤ 6 maanden na de in het uitvoeringsbesluit van de Raad aangegeven termijn)		Doorgevoerd met grote vertraging (> 6 maanden na de in het uitvoeringsbesluit van de Raad aangegeven termijn)			
België	7	2	29 %	3	42 %	0	0 %	2	29 %
Griekenland	4	2	50 %	0	0 %	0	0 %	2	50 %
Spanje	17	10	59 %	5	29 %	1	6 %	1	6 %
Portugal	2	1	50 %	1	50 %	0	0 %	0	0 %
Totaal	30	15	50 %	9	30 %	1	3 %	5	17 %

Bron: Gegevens van de Commissie zoals bevestigd door de ERK tijdens bezoeken ter plaatse.

De meeste arbeidsmarkthervormingen hebben hun beoogde output bereikt, maar de lidstaten kunnen slechts voor de helft ervan resultaten aantonen

53 In overeenstemming met het Financieel Reglement en onze eigen methodologie classificeren wij de verwezenlijking van een hervorming of een investering op het gebied van de arbeidsmarkt als volgt:

- **output:** iets dat wordt geproduceerd of bereikt door een hervorming of investering, zoals de vaststelling van een wetgevingshandeling of het geven van een cursus;
- **resultaat:** het onmiddellijke effect van een hervorming of investering na uitvoering, zoals een verbeterde inzetbaarheid van deelnemers aan cursussen of een groter aandeel contracten voor onbepaalde tijd;
- **effect:** bredere langetermijngevolgen, zoals een daling van de werkloosheid.

54 We onderzochten de mate waarin de RRF-arbeidsmarkthervormingen die volgens de planning eind 2023 moesten zijn doorgevoerd, de verwachte output, resultaten of impact hadden bereikt. Wij baseerden onze beoordeling op een controle aan de hand van stukken van de verwachte resultaten die in het uitvoeringsbesluit van de Raad zijn vastgesteld, en van het bewijsmateriaal dat de lidstaten tijdens onze bezoeken en daaropvolgende interacties hebben verstrekt.

De meeste geselecteerde arbeidsmarkthervormingen hebben hun beoogde output bereikt, zij het met enkele beperkingen

55 Wij beoordeelden of de mijlpalen en streefdoelen, die overeenkomen met de output voor de geselecteerde hervormingen, op bevredigende wijze waren verwezenlijkt. Uit onze analyse bleek dat 25 van de 30 geselecteerde hervormingen die eind 2023 moesten zijn doorgevoerd, grotendeels de beoogde output hebben opgeleverd. *Bijlage III* bevat een gedetailleerde analyse van de output voor elk van deze 25 hervormingen. Meer bepaald:

- o Voor 19 hervormingen waren de mijlpalen en streefdoelen bereikt en bijgevolg de verwachte output. De Commissie heeft tot dusver alle mijlpalen en streefdoelen voor 16 van deze 19 hervormingen beoordeeld en geconcludeerd dat deze op bevredigende wijze waren verwezenlijkt.
- o Voor 6 andere hervormingen (één in Griekenland, twee in België en drie in Spanje) hebben de coördinerende instanties in de lidstaten tijdens onze controlebezoeken uitgelegd dat de mijlpalen en streefdoelen waren bereikt en hoe. In vijf gevallen kon tot dusver echter niet voor alle door de verificatiemechanismen vereiste elementen formeel bewijs worden geleverd, aangezien sommige mijlpalen/streefdoelen nog niet in een betalingsverzoek waren opgenomen. Wat de zesde hervorming betreft, concludeerden we dat niet alle elementen van de mijlpaal waren bereikt, hoewel de Commissie deze als op bevredigende wijze verwezenlijkt had beoordeeld²².

²² Jaarverslagen over het begrotingsjaar 2022, hoofdstuk 11. Herstel- en veerkrachtfaciliteit, paragrafen 11.22 en 11.23.

56 Met betrekking tot de resterende vijf hervormingen:

- o In drie gevallen werd de einddatum uitgesteld en waren de hervormingen dus nog niet doorgevoerd.
- o Voor één hervorming in België werd de mijlpaal voor een van de twee componenten niet bereikt en kan er volgens de door de Belgische autoriteiten verstrekte informatie een verzoek tot wijziging worden ingediend, en
- o voor één hervorming in Spanje was de laatste mijlpaal nog niet bereikt.

57 Toen de respectieve RRP's werden gewijzigd, werd de reikwijdte van twee van deze uitgestelde hervormingen (één in België en één in Griekenland) beperkt. Daarnaast werd de reikwijdte van een hervorming in België aanzienlijk gewijzigd en vervolgens voltooid in 2024 (zie [kader 3](#)).

Kader 3

Hervormingen waarvan de reikwijdte is beperkt of aanzienlijk gewijzigd

Griekenland — “Actieve hervorming van het arbeidsmarktbeleid”

Deze RRF-hervorming bestaat uit een groot subsidieprogramma voor aanwervingen dat ook een opleidingscomponent omvatte. Aanvankelijk was het de bedoeling dat ten minste 13 500 werklozen (tussen 25 en 45 jaar) een uitgebreid bij-/omscholings- en kortetermijnwerkgelegenheidsprogramma zouden voltooien van de in totaal 15 000 begunstigden van het programma. In 2023 werd het herstel- en veerkrachtplan gewijzigd als gevolg van onvoorziene capaciteitsbeperkingen waarmee de uitvoerende instanties werden geconfronteerd, en werden de streefdoelen voor de maatregel verlaagd tot 7 000 werklozen (in de leeftijdsgroep 25-45 jaar) die het programma voltooiden op een verminderd totaal van 7 500 begunstigden.

België — “Leerrekening”

Deze RRF-hervorming had aanvankelijk tot doel 25 000 werklozen op te leiden. Met de wijziging van het herstel- en veerkrachtplan in 2023 werd het kwantitatieve streefdoel geschrapt en vervangen door een kwalitatieve mijlpaal met het verzoek om de inwerkingtreding van het besluit op grond waarvan alle werknemers die langdurig of structureel tijdelijk werkloos zijn, zich moeten registreren bij de bevoegde regionale dienst.

Volgens de Commissie was het streefdoel vastgesteld toen verwacht werd dat de COVID-19-pandemie een aanzienlijk negatieve impact op de werkgelegenheid zou hebben. Aangezien dit niet het geval was, kon het streefdoel niet meer in absolute cijfers worden bereikt²³.

58 Krachtens de RRF-verordening waren lidstaten verplicht om de geraamde totale kosten van de in hun RRP's gepresenteerde maatregelen te motiveren²⁴. De Commissie heeft deze ramingen gebruikt om te beoordelen of de totale begrotingstoewijzing van de RRF aan elke lidstaat gerechtvaardigd was.

²³ Europese Commissie, [SWD\(2023\) 376 final](#), blz. 8.

²⁴ Artikel 18, lid 4, punt k), van de RRF-verordening.

59 In totaal bevatte ongeveer driekwart van de hervormingen in de herstel- en veerkrachtplannen van de lidstaten geen kostenramingen²⁵. Dit was ook het geval voor de 36 hervormingen in de vier herstel- en veerkrachtplannen in de steekproef, aangezien slechts negen daarvan kostenramingen bevatten. Meer bepaald waren er voor twee van de vier in de steekproef opgenomen lidstaten (België en Portugal) geen kostenramingen. Aan slechts twee van de 17 hervormingen in het Spaanse herstel- en veerkrachtplan was een klein bedrag aan geraamde kosten verbonden. Bij zeven van de acht Griekse hervormingen bedroegen de geraamde totale kosten echter meer dan 2 miljard EUR (zie [tabel 4](#)).

Tabel 4 — Geraamde kosten van hervormingen in de in de steekproef opgenomen herstel- en veerkrachtplannen

	Aantal in de steekproef opgenomen hervormingen	Hervormingen met geraamde kosten	Totale kosten voor in de steekproef opgenomen hervormingen (miljoen EUR)
België	7	0	0,00
Griekenland	8	7	2 055,10
Spanje	17	2	2,60
Portugal	4	0	0,00
Totaal	36	9	2 057,70

Bron: ERK, op basis van gegevens van de Commissie.

60 We hebben in eerdere verslagen opgemerkt²⁶ dat mijlpalen en streefdoelen niet altijd de belangrijkste uitvoeringsfasen of alle elementen van een maatregel dekken, en met name de voltooiing ervan. Wij stelden vast dat dit ook het geval was voor sommige arbeidsmarkthervormingen in Griekenland, aangezien er geen mijlpalen of streefdoelen waren voor de onderdelen van de maatregelen waarvoor de kosten waren geraamd. Dit houdt een groot risico in, aangezien de voltooiing van essentiële onderdelen van de maatregelen geen deel uitmaakt van de betalingsvoorwaarden. Bijgevolg zou financiële steun uit de RRF voor de bevredigende verwezenlijking van de mijlpalen en streefdoelen van de maatregelen volledig kunnen worden uitbetaald zonder dat dit onderdeel van de maatregelen ooit wordt uitgevoerd (zie het voorbeeld in [kader 4](#)).

²⁵ Zie Speciaal verslag [22/2024](#), paragraaf 33.

²⁶ Speciaal verslag [21/2022](#), paragrafen 83 en 84, en Speciaal verslag [26/2023](#) “Het prestatie monitoringkader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (RRF) — Voortgang van de

Kader 4

Hervorming met geraamde kosten, maar zonder mijlpaal of streefdoel voor dit onderdeel van de maatregel: arbeidshervorming in de culturele sector in Griekenland

“Arbeidshervorming in de culturele sector” had als indicatieve einddatum september 2022. Het doel was het aandeel aangegeven werk in de sector te vergroten en zo de professionals uit de sector te ondersteunen en hun intellectuele-eigendomsrechten te beschermen.

In de bijlage bij het uitvoeringsbesluit van de Raad werd in de mijlpaal voor deze hervorming en de bijbehorende kwalitatieve indicator alleen verwezen naar de vaststelling van wetgeving voor “Arbeidshervorming in de culturele sector”.

Deze wetgeving voorzag echter ook in belastingkredieten en subsidies. De geraamde kosten van dit essentiële onderdeel van de maatregel bedroegen bijna 30 miljoen EUR, wat gelijkstaat aan de volledige kosten van de hervorming. Ondertussen konden deze belastingkredieten en subsidies pas worden uitgevoerd na de vaststelling van de wetgeving. De uitvoering werd echter niet vermeld in een afzonderlijke mijlpaal of in de in het uitvoeringsbesluit van de Raad opgenomen indicator.

Griekenland meldde in zijn eerste betalingsverzoek dat de enige mijlpaal van de hervorming, de “Inwerkingtreding van wetgeving voor arbeidshervorming in de culturele sector”, bereikt was, en de Commissie achtte deze “op bevredigende wijze verwezenlijkt”. Op basis hiervan keurde de Commissie in april 2022 de volledige betaling goed.

Ten tijde van ons controlebezoek in februari 2024 kon niet worden aangetoond of en in welke mate deze belastingkredieten en subsidies waren toegekend.

61 Hoewel de in de steekproef opgenomen hervormingen hun respectieve mijlpalen en streefdoelen grotendeels hebben bereikt, zijn er enkele algemene beperkingen:

- o Zoals eerder opgemerkt²⁷, zijn mijlpalen en streefdoelen in de meeste gevallen beperkt tot het meten van de output. Voor in de steekproef opgenomen hervormingen komen alle mijlpalen en streefdoelen overeen met output en zij omvatten in de meeste gevallen de vaststelling van een wet. Bijgevolg zou aan de betalingsvoorwaarde zijn voldaan zodra de wet met alle vereiste elementen is vastgesteld.
- o Zoals uiteengezet in het eerste deel van dit verslag, verschillen de reikwijdte en de aard van de hervormingen en voor sommige ervan leidt de verwezenlijking van mijlpalen en streefdoelen niet noodzakelijk tot structurele veranderingen op de arbeidsmarkt van de respectieve lidstaat.
- o Wat betreft de meerwaarde van de RRF bij de uitvoering van de in de steekproef opgenomen hervormingen, verklaarden de vertegenwoordigers van de betrokken ministeries in de vier door ons bezochte lidstaten dat veel van de hervormingen al waren gepland voordat de RRF werd opgezet. Volgens hen speelde de financiële steun uit de RRF echter een belangrijke rol om ervoor te zorgen dat de hervormingen daadwerkelijk werden uitgevoerd of juist op dat moment werden uitgevoerd.

²⁷ Speciale verslagen 21/2022 en 26/2023.

De lidstaten hebben tot dusver slechts enkele resultaten aangetoond voor de helft van de doorgevoerde hervormingen

62 Zoals eerder opgemerkt is het in de huidige fase nog te vroeg om de impact van hervormingen in de nationale herstel- en veerkrachtplannen te beoordelen²⁸. Dit moet achteraf worden geëvalueerd. Voor de 25 doorgevoerde hervormingen beoordeelden wij daarom of er bewijs was van resultaten die werden behaald door de voltooiing van een maatregel. Voor onze beoordeling hebben wij de informatie die de lidstaten over de resultaten van elke hervorming hebben verstrekt, als volgt geclassificeerd:

- “geen resultaten”, indien er geen bewijs van resultaten kon worden geleverd;
- “beperkt”, indien de bereikte resultaten ver onder het hoofddoel van de hervorming lagen, zoals beschreven in het uitvoeringsbesluit van de Raad of andere relevante ondersteunende documentatie, en
- “significant”, indien zij ten minste in grote lijnen overeenstemden met het hoofddoel van de hervorming, zoals beschreven in het uitvoeringsbesluit van de Raad en andere relevante ondersteunende documentatie.

63 Uit onze analyse bleek dat de lidstaten voor iets minder dan de helft van de doorgevoerde hervormingen (11 van de 25) geen bewijs konden leveren van het behalen van resultaten in overeenstemming met het hoofddoel van de RRF-hervorming. Wij beschouwen de resultaten van slechts drie hervormingen als significant, terwijl die van de andere 11 beperkt waren (zie [kader 5](#)).

64 De redenen dat er geen of slechts beperkte resultaten werden behaald, waren onder meer:

- Er is tijd nodig om resultaten te boeken. Dit geldt met name voor structurele hervormingen die vaak de goedkeuring of wijziging van een wet vereisen. Het kan echter jaren duren voordat de gevolgen van een dergelijke wetswijziging ter plaatse merkbaar zijn. In onze steekproef was ongeveer een derde van de hervormingen (8 van de 25) pas in 2023 of 2024 doorgevoerd, waardoor het misschien te vroeg is om al resultaten te zien. We merken ook op dat de twee hervormingen met aanzienlijke resultaten in 2021 of begin 2022 zijn doorgevoerd.
- Hervormingen kunnen onderhevig zijn aan factoren die buiten de controle van de nationale autoriteiten vallen. Daarbij kan het gaan om economische of politieke veranderingen.

²⁸ Speciaal verslag [26/2023](#), paragraaf 83.

Kader 5

Met de RRF-arbeidsmarkthervormingen bereikte resultaten

Significante resultaten

In Spanje heeft de hervorming van de “Regulering van het werk van thuisdistributeurs door digitale platforms (riders)” tot doel de arbeidsvoorwaarden van de “riders” te reguleren door het vermoeden van een arbeidsverhouding tussen het bedrijf en de rider wettelijk vast te leggen.

Tijdens het eerste uitvoeringsjaar verdubbelde het aantal arbeidskrachten dat als werknemer werd erkend van 5 464 naar 10 980²⁹.

Wij zijn van mening dat de resultaten van deze hervorming volledig in overeenstemming zijn met het hoofddoel ervan.

Beperkte resultaten

In Portugal is de “Agenda voor de bevordering van waardig werk” bedoeld om voort te bouwen op de maatregelen die de afgelopen jaren zijn genomen (het aanpakken van de segmentatie van de arbeidsmarkt en het bevorderen van collectieve onderhandelingen) om de arbeidsrechten te beschermen, met name door platformwerk te reguleren om de nieuwe uitdagingen als gevolg van atypische arbeidsverhoudingen aan te pakken. Uit de gegevens van Eurostat blijkt tot dusver slechts een beperkte daling van het percentage tijdelijke werknemers in het tweede kwartaal van 2023 ten opzichte van het tweede kwartaal van 2024 (d.w.z. 1,9 procentpunten: van 17,9 % tot 16,0 %). Bovendien konden de autoriteiten niet aantonen in welke mate platformwerkers aan deze verandering hebben bijgedragen. Wij zijn daarom van mening dat de resultaten van deze hervorming beperkt zijn.

Geen resultaten

In Spanje is “Vereenvoudiging en verbetering van de werkloosheidsbijstand” vooral bedoeld om de bescherming tegen werkloosheid uit te breiden door enkele hiaten in de dekking van het huidige systeem op te vullen en de maximale duur te verlengen. Bovendien moesten uitkeringen worden gekoppeld aan een gepersonaliseerd activeringstraject.

Hoewel de hervorming eind 2022 doorgevoerd had moeten zijn, trad het wetsbesluit pas medio 2024 in werking en werden sommige bepalingen uitgesteld tot november 2024.

Door de grote vertragingen bij de uitvoering konden de Spaanse autoriteiten geen bewijs leveren van resultaten die in overeenstemming waren met de hoofddoelen van de hervorming.

²⁹ Studie van Esade, blz. 10, oktober 2022.

65 Wij merken ook op dat het ontbreken van geschikte indicatoren het vermogen om de resultaten van de hervormingen te beoordelen, en dus de impact van de RRF op de arbeidsmarkt, aanzienlijk vermindert. Uit onze analyse bleek dat voor de meeste hervormingen (19 van de 25) ofwel geen indicator was vastgesteld om de resultaten van de hervorming te meten, ofwel de indicator niet geschikt was om te beoordelen of de doelstellingen van de hervorming waren bereikt. Hoewel de RRF-verordening de lidstaten niet uitdrukkelijk verplicht om specifieke resultaatindicatoren vast te stellen, achten wij deze essentieel voor de beoordeling van de prestaties. [Tabel 5](#) geeft een overzicht van de resultaten van onze analyse van de 25 doorgevoerde RRF-hervormingen, terwijl [bijlage IV](#) een gedetailleerde analyse van elke hervorming bevat.

Tabel 5 — Resultaten van de arbeidsmarkthervormingen per lidstaat

	Geen resultaten	Beperkte resultaten	Significante resultaten	Totaal
België	2 (40 %)	3 (60 %)	0 (0 %)	5
Griekenland	2 (100 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	2
Spanje	7 (44 %)	6 (37 %)	3 (19 %)	16
Portugal	0 (0 %)	2 (100 %)	0 (0 %)	2
Totaal	11	11	3	25

Bron: ERK-analyse.

Opmerking: we richten ons op resultaten, aangezien het nog te vroeg is om de impact te beoordelen. Zie voor de definitie van de verschillende categorieën paragraaf 62 (zo betekent “geen resultaten” dat lidstaten geen bewijs van resultaten konden leveren).

Doorgevoerde arbeidsmarkthervormingen waren niet de belangrijkste factor die heeft bijgedragen tot een verbetering van de beoordeling door de Commissie van de uitvoering van de sub-LSA's

66 Elk jaar publiceert de Commissie in het voorjaarspakket van het Europees Semester haar beoordeling van de uitvoering van elke sub-LSA (zie [bijlage V](#)). Er worden vijf categorieën gebruikt om het uitvoeringsniveau van de sub-LSA's te beoordelen: “geen vooruitgang”, “beperkte vooruitgang”, “enige vooruitgang”, “aanzienlijke vooruitgang” en “volledig uitgevoerd”.

- “Geen vooruitgang”: wanneer een lidstaat geen maatregelen heeft aangekondigd of vastgesteld om gevolg te geven aan de LSA.
- “Beperkte vooruitgang”: wanneer een lidstaat een aantal maatregelen heeft aangekondigd om gevolg te geven aan de LSA, maar deze ontoereikend lijken en/of de vaststelling/uitvoering ervan in gevaar komt.

- “Enige vooruitgang”: wanneer een lidstaat maatregelen heeft aangekondigd of vastgesteld om gevolg te geven aan de LSA. Deze maatregelen zijn veelbelovend maar zijn nog niet allemaal uitgevoerd, en het is niet in alle gevallen zeker dat ze zullen worden uitgevoerd.
- “Aanzienlijke vooruitgang”: wanneer een lidstaat maatregelen heeft vastgesteld waarvan de meeste zijn uitgevoerd.
- “Volledig uitgevoerd”: wanneer een lidstaat maatregelen heeft vastgesteld en uitgevoerd waarmee op passende wijze gevolg wordt gegeven aan de LSA.

67 Over het geheel genomen geeft de beoordeling van de Commissie een gemengd beeld, waarbij sommige lidstaten verbeteringen vertonen en andere slechts beperkte of geen vooruitgang hebben geboekt bij de uitvoering van hun sub-LSA's in de periode 2021-2024, ondanks het feit dat een van de doelstellingen van de RRF de uitvoering van de LSA's was. Wij merken op dat in de beoordeling van de Commissie ook rekening wordt gehouden met de uitvoering van andere niet-RRF-maatregelen door de lidstaten.

68 We analyseerden de mate waarin de doorgevoerde RRF-arbeidsmarkthervormingen in onze steekproef van invloed waren op de beoordeling door de Commissie van de uitvoering van sub-LSA's. Dit deden we door eerst vast te stellen voor welke sub-LSA's voor de arbeidsmarkt in de periode 2021-2024 er vooruitgang was geboekt. Ten tweede controleerden we — op basis van de informatie in de beoordeling van de Commissie — of deze verbetering het gevolg was van de in deze vier lidstaten uitgevoerde RRF-arbeidsmarkthervormingen.

69 In totaal ontvingen de vier lidstaten in onze steekproef 23 arbeidsmarktrelevante sub-LSA's. De afgelopen vier jaar heeft de Commissie haar beoordeling voor 16 van deze sub-LSA's verbeterd, terwijl voor de overige zeven sub-LSA's geen vooruitgang was geboekt. Uit onze analyse van de informatie in de databank van de Commissie bleek dat slechts zeven hervormingen in twee lidstaten (België en Spanje) werden genoemd in de motivering die door de Commissie werd gegeven om de desbetreffende sub-LSA's te verbeteren (zie [tabel 6](#)).

Tabel 6 — Wijzigingen in de beoordeling door de Commissie van sub-LSA’s in verband met de doorvoering van arbeidsmarkthervormingen, juni 2024

Lidstaat	Sub-LSA's						
	Arbeidsmarkt-relevante sub-LSA's	Niet verbeterd (2021-2024)	Verbeterd (2021-2024)	Verbeteringen in verband met RRF-hervormingen			
				Verbeterd (2021-2024)	Van beperkte naar enige vooruitgang	Van beperkte naar aanzienlijke vooruitgang	Van enige naar aanzienlijke vooruitgang
België	5	1	4	2	2	0	0
Griekenland	5	0	5	0	0	0	0
Spanje	10	3	7	5	3	1	1
Portugal	3	3	0	0	0	0	0
Totaal	23	7	16	7	5	1	1

Bron: ERK, op basis van gegevens van de Commissie.

70 Bovendien was de impact van de RRF-hervormingen op de beoordeling door de Commissie voor vijf van deze zeven sub-LSA’s matig (d.w.z. ze gingen van “beperkte vooruitgang” naar “enige vooruitgang”). In de overige twee gevallen was de vooruitgang groter: in het ene geval van “enige vooruitgang” naar “aanzienlijke vooruitgang” en in het andere geval van “beperkte vooruitgang” naar “aanzienlijke vooruitgang” (zie [kader 6](#)).

Kader 6

RRF-hervorming die bijdraagt tot de verbetering van een sub-LSA van “beperkte” naar “aanzienlijke” vooruitgang

In 2019 ontving Spanje een sub-LSA om de overgang naar contracten voor onbepaalde tijd te bevorderen. De Commissie beoordeelde de uitvoering ervan als “beperkte vooruitgang” in 2021.

Het Spaanse herstel- en veerkrachtplan bevatte een hervorming om contracten te vereenvoudigen door contracten voor onbepaalde tijd te bevorderen, passende redenen voor tijdelijke contracten vast te stellen en opleidings- en leerlingcontracten te reguleren die tegen eind 2021 waren uitgevoerd. Deze wetgevingshervorming omvatte de vaststelling van arbeidscontracten voor onbepaalde tijd als standaardoptie, waarmee het voorheen hoge aandeel tijdelijke contracten in Spanje werd tegengegaan.

Na de uitvoering van de hervorming heeft de Commissie haar beoordeling van de uitvoering van de sub-LSA in 2022 verbeterd naar “aanzienlijke vooruitgang”. Dit was gebaseerd op de eind 2021 in het kader van het herstel- en veerkrachtplan vastgestelde wetswijzigingen, die tot doel hadden het gebruik van tijdelijke contracten te beperken.

RRF-hervorming die bijdraagt tot de verbetering van een sub-LSA van “beperkte” naar “enige” vooruitgang

In 2019 ontving België een sub-LSA om de prestaties en inclusiviteit van zijn onderwijs- en opleidingsstelsels te verbeteren. De Commissie beoordeelde in 2022 de uitvoering ervan als “beperkte vooruitgang”.

Het Belgische herstel- en veerkrachtplan omvatte de hervorming “Levenslang leren” in de Vlaamse Gemeenschap. Het doel van de hervorming was de weg vrij te maken voor een individuele leer- en loopbaanrekening door alle opleidingsstimulansen op één centrale plaats zichtbaar te maken, zodat burgers duidelijk op de hoogte zijn van hun leerrechten en de beschikbare ondersteuning.

Nadat de hervorming in juni 2022 was uitgevoerd, heeft de Commissie haar beoordeling van de uitvoering van de sub-LSA in 2023 verbeterd tot “enige vooruitgang”, waarbij onder meer werd bepaald dat de Vlaamse Gemeenschap maatregelen had vastgesteld met steun uit de RRF.

71 Uit deze analyse blijkt dat de succesvolle doorvoering van een RRF-arbeidsmarkthervorming voor de Commissie niet de belangrijkste factor is bij de beoordeling van de voortgang van de uitvoering van sub-LSA's. Afgezien van Spanje hebben de RRF-hervormingen nog niet bijgedragen tot significante veranderingen in de wijze waarop de Commissie de voortgang van een lidstaat bij de uitvoering van de arbeidsmarktrelevante sub-LSA's beoordeelt (zie [bijlage VI](#)).

72 Wij erkennen dat de uitvoering van de RRF nog gaande is en dat het nog te vroeg kan zijn voor deze hervormingen om significante resultaten op te leveren. Meer dan halverwege de subsidiabiliteitsperiode van de RRF moeten de meeste arbeidsmarkthervormingen in de herstel- en veerkrachtplannen immers nog worden doorgevoerd.

Conclusies en aanbevelingen

73 Wij concluderen dat de arbeidsmarkthervormingen in de herstel- en veerkrachtplannen tot dusver de verwachte output en enkele resultaten hebben opgeleverd, maar dat de in het Europees Semester vastgestelde structurele uitdagingen op de arbeidsmarkt er slechts gedeeltelijk mee zijn aangepakt.

74 De verordening betreffende de herstel- en veerkrachtfaciliteit (RRF) vereist dat met nationale herstel- en veerkrachtplannen wordt bijgedragen aan het aanpakken van alle of een significant deel van de in de relevante LSA's vastgestelde uitdagingen. Alle lidstaten op één na ontvingen in 2019 en 2020 arbeidsmarktgerelateerde sub-LSA's. Terwijl de sub-LSA's van 2019 vaak betrekking hebben op structurele arbeidsmarktkwesties, zijn de sub-LSA's van 2020 gericht op het beperken van de kortetermijngevolgen van de COVID-19-pandemie voor de arbeidsmarkt (paragrafen [19-24](#)).

75 We hebben eerder opgemerkt dat enkele belangrijke elementen van de LSA's — die grotendeels verband hielden met terugkerende structurele uitdagingen — niet werden aangepakt. Uit onze analyse bleek dat met de arbeidsmarkthervormingen in de herstel- en veerkrachtplannen slechts gedeeltelijk gevolg wordt gegeven aan de arbeidsmarktrelevante sub-LSA's. Aan ongeveer een derde van de sub-LSA's werd met geen enkele hervorming gevolg gegeven, en aan slechts iets meer dan een derde werd grotendeels of volledig gevolg gegeven met RRF-hervormingen. Bovendien hebben slechts vier van de lidstaten die in 2019 en 2020 arbeidsmarktrelevante sub-LSA's ontvingen, hier grotendeels gevolg aan gegeven met relevante RRF-hervormingen (paragrafen [25-44](#)).

76 Tot slot stelden we vast dat er bij de arbeidsmarkthervormingen in de herstel- en veerkrachtplannen over het algemeen rekening werd gehouden met de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten, zoals vereist door de RRF-verordening. Vanwege het brede karakter ervan was dit echter geen bijzondere uitdaging (paragrafen [45-50](#)).

Aanbeveling 1 — Zorg dat de belangrijkste uitdagingen die in de landspecifieke aanbevelingen zijn vastgesteld, afdoende worden bestreken

De Commissie moet:

- a) ervoor zorgen dat bij een toekomstige herziening van de plannen voldoende aandacht wordt besteed aan de belangrijkste elementen die in de landspecifieke aanbevelingen zijn vastgesteld, met name structurele uitdagingen op de arbeidsmarkt;
- b) er bij het ontwerpen van instrumenten die gekoppeld zijn aan hervormingen en/of landspecifieke aanbevelingen — onverminderd haar initiatiefrecht op wetgevingsgebied — voor zorgen dat de belangrijkste uitdagingen naar behoren worden aangepakt.

Streefdatum voor de uitvoering: a) bij elke toekomstige herziening van de plannen; b) bij het ontwerpen van instrumenten die gekoppeld zijn aan hervormingen en/of landspecifieke aanbevelingen.

77 Wij merken op dat de in onze steekproef opgenomen RRF-hervormingen die eind 2023 doorgevoerd moesten zijn, grotendeels waren uitgevoerd binnen de in de respectieve uitvoeringsbesluiten van de Raad aangegeven termijn. Ongeveer de helft van deze hervormingen werd op tijd doorgevoerd en een derde met een vertraging van minder dan zes maanden (paragrafen [51](#) en [52](#)).

78 De meeste doorgevoerde hervormingen hebben hun verwachte output bereikt door de relevante mijlpalen en streefdoelen te behalen. Zoals we echter reeds in eerdere verslagen hebben opgemerkt, dekken de mijlpalen en streefdoelen voor deze hervormingen niet altijd de belangrijkste uitvoeringsfasen. Bovendien bevatten de herstel- en veerkrachtplannen van de lidstaten in sommige gevallen hervormingen waarvan essentiële elementen niet door mijlpalen of streefdoelen werden bestreken. Het voltooien van deze elementen van de maatregel valt niet onder de betalingsvoorwaarden en zal daarom niet formeel worden beoordeeld (paragrafen [53-61](#)).

Aanbeveling 2 — Zorg ervoor dat bij de uitvoering van maatregelen een uitgebreide reeks mijlpalen en streefdoelen wordt toegepast

In samenwerking met de lidstaten moet de Commissie ervoor zorgen dat de mijlpalen en streefdoelen alle essentiële elementen van de hervormingen omvatten, met inbegrip van de arbeidsmarkthervormingen.

Streefdatum voor uitvoering: bij elke toekomstige herziening van de plannen.

79 Voor bijna de helft (11 van de 25) van de doorgevoerde hervormingen konden de lidstaten geen passend bewijs leveren dat de resultaten waren behaald in overeenstemming met het hoofddoel van de RRF-hervorming. Wij beschouwen de resultaten van slechts 2 van de resterende 13 hervormingen als significant en de resultaten van de andere 11 hervormingen als beperkt. Bovendien wordt de mogelijkheid om het resultaat of de impact van de arbeidsmarkthervormingen in het kader van de RRF te beoordelen aanzienlijk beperkt door het ontbreken van geschikte indicatoren (paragrafen [62-65](#)).

Aanbeveling 3 — Stel een kader voor de beoordeling van de resultaten van de hervormingen op

Bij de voorbereiding van wetgevingsvoorstellen voor toekomstige instrumenten moet de Commissie, onverminderd haar initiatiefrecht op wetgevingsgebied, een kader voorstellen voor de beoordeling van de resultaten van maatregelen, met name hervormingen.

Streefdatum voor de uitvoering: bij de voorbereiding van wetgevingsvoorstellen voor nieuwe instrumenten.

80 Tot slot zal met de nationale herstel- en veerkrachtplannen — met inbegrip van de arbeidsmarkthervormingen — naar verwachting gevolg worden gegeven aan alle of een significant deel van de LSA's. In de motivering van de Commissie ter verbetering van de desbetreffende sub-LSA's werden echter slechts zeven hervormingen in twee lidstaten (België en Spanje) genoemd, en bijna driekwart daarvan had geen impact. Dit wijst erop dat de succesvolle doorvoering van een RRF-arbeidsmarkthervorming voor de Commissie niet de belangrijkste factor is bij de beoordeling van de voortgang van de uitvoering van sub-LSA's (paragrafen [66-71](#)).

81 Wij onderkennen dat de uitvoering van de RRF nog gaande is en dat het mogelijk nog te vroeg is voor significante resultaten van deze hervormingen. Meer dan halverwege de subsidiabiliteitsperiode voor de RRF moeten de lidstaten de meeste arbeidsmarkthervormingen in hun herstel- en veerkrachtplannen immers nog doorvoeren. Niettemin blijkt uit de bevindingen naar aanleiding van deze controle dat de doeltreffendheid van de hervormingen die bedoeld zijn om gevolg te geven aan de landspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europees Semester, nader moet worden beoordeeld (paragraaf 72).

Aanbeveling 4 — Beoordeel de bijdrage van RRF-maatregelen aan landspecifieke aanbevelingen

De Commissie moet het Europees Parlement en de Raad tijdig informeren welke RRF-maatregelen — met name hervormingen — hebben bijgedragen tot vooruitgang bij de uitvoering van landspecifieke aanbevelingen, en op welke manier.

Streefdatum voor de uitvoering: eerst eind 2026 (met het oog op de komende onderhandelingen over het volgende MFK) en vervolgens een periodieke actualisering tot de evaluatie achteraf in 2028.

Dit verslag werd door de Rekenkamer te Luxemburg vastgesteld op haar vergadering van 27 februari 2025.

Voor de Rekenkamer

Tony Murphy
President

Bijlagen

Bijlage I — Lijst van RRF-arbeidsmarkthervormingen per lidstaat

We selecteerden arbeidsmarkthervormingen aan de hand van de methode van de Commissie om hervormingen te koppelen aan de arbeidsmarktgerelateerde beleidsterreinen van de LSA's. Daarnaast hebben we in de lijst de hervormingen opgenomen die de Commissie heeft toegewezen aan het volgende "primaire beleidsterrein" van de herstel- en veerkrachtfaciliteit:

- modernisering van de arbeidsmarktinstellingen, met inbegrip van diensten voor arbeidsvoorziening en prognoses inzake vaardigheden en arbeidsinspecties; bescherming en organisatie van de werkgelegenheid; sociale dialoog en loonvormingsmechanismen; aanpassing van werkplekken;
- werkgelegenheidssteun en het creëren van banen (voor zowel jongeren als niet-jongeren), met inbegrip van stimulansen om mensen in dienst te nemen en van baan te veranderen en steun voor zelfstandig ondernemerschap.

Daarnaast gaan we in op arbeidsmarkthervormingen die gebaseerd zijn op trefwoorden in hun titels (zoekopdrachten naar "werk", "werkloos", "baan", "arbeid").

Hervormingen op het gebied van vaardigheden en onderwijs worden alleen in onze steekproef opgenomen als deze relevant zijn voor de arbeidsmarkt, d.w.z. wanneer zij het probleem van de discrepantie tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt aanpakken. We hebben hervormingen uitgesloten die voornamelijk betrekking hebben op het algemeen onderwijs, het basis- en middelbaar onderwijs en het hoger onderwijs, alsook hervormingen met betrekking tot het verwerven van groene en digitale vaardigheden die niet direct relevant zijn voor arbeidsmarkthervormingen. Hieronder volgt de lijst van de door ons verkregen RRF-arbeidsmarkthervormingen (referentie en naam).

Referentie hervorming		Naam hervorming
België	C[C42]-R[R-404]	Bestrijding van discriminatie op de arbeidsmarkt
	C[C42]-R[R-405]	(Her)kwalificatiestrategie
	C[C42]-R[R-406]	Een inclusieve arbeidsmarkt
	C[C51]-R[R-501]	Cumulatieve regeling en mobiliteit naar sectoren met tekorten
	C[C51]-R[R-503]	Leerrekening
	C[C51]-R[R-504]	Levenslang leren
	C[C51]-R[R-505]	Hervorming van de werklozenbegeleiding in Wallonië
Bulgarije	C[C1]-R[R1]	Hervorming van het kleuter- en schoolonderwijs en een leven lang leren
	C[C11]-R[R1]	Hervorming van de minimuminkomensregeling
	C[C12]-R[R3]	De aantrekkelijkheid van beroepen in de gezondheidszorg verbeteren en een evenwichtiger verdeling van gezondheidswerkers over het grondgebied bevorderen
Tsjechië	C[C3.3]-R[R1]	Ontwikkeling van arbeidsmarktbeleid
	C[C3.3]-R[R2]	Zorgen voor duurzame financiering van kinderopvangfaciliteiten
Duitsland	C[2.2]-R[2]	Federaal programma “Bouwen aan netwerken voor permanente educatie en opleiding (CET-netwerken)”
	C[4.1]-R[2]	Sociale garantie 2021
Estland	C[F]-R[6-7-.6-7-]	Verlenging van de duur van werkloosheidsuitkeringen
	C[F]-R[6-9-.6-9-]	Verkleining van de loonkloof tussen mannen en vrouwen
Griekenland	C[3.1]-R[16744]	Modernisering en vereenvoudiging van het arbeidsrecht
	C[3.1]-R[16746]	Hervorming van het passief arbeidsmarktbeleid ter ondersteuning van de overgang naar werk
	C[3,1]-R[16747]	Actieve hervorming van het arbeidsmarktbeleid
	C[3.2]-R[16792]	Bijscholing, omscholing en bijscholing van de beroepsbevolking door middel van een hervormd opleidingsmodel (hervorming van beroepsonderwijs en -opleiding)
	C[3.2]-R[16794]	Versterking van het leerlingstelsel

Referentie hervorming		Naam hervorming
	C[3.2]-R[16913]	Een nieuwe strategie voor een leven lang skilling: Modernisering en modernisering van het Griekse systeem voor bij- en omscholing
	C[3.2]-R[16934]	Verbetering van beroepsonderwijs en -opleiding
	C[4.6]-R[16715]	Arbeidshervorming in de culturele sector
Spanje	C[C10]-R[R1]	Protocolen betreffende een rechtvaardige transitie
	C[C18]-R[R4]	Versterking van de beroepsvaardigheden en vermindering van tijdelijke werkgelegenheid
	C[C20]-R[R1]	Plan voor de modernisering van de beroepsopleiding
	C[C20]-R[R2]	Wet tot regeling van het geïntegreerde stelsel voor beroepsonderwijs en -opleiding gekoppeld aan het nationale kwalificatiesysteem
	C[22]-R[R5]	Verbetering van het systeem van niet op premie- of bijdragebetaling berustende financiële uitkeringen van de centrale overheid
	C[C23]-R[R1]	Regulering van telewerken
	C[C23]-R[R10]	Vereenvoudiging en verbetering van de werkloosheidsbijstand
	C[C23]-R[R11]	Digitalisering van de openbare diensten voor arbeidsvoorziening (ODA's) met het oog op modernisering en efficiëntie
	C[C23]-R[R2]	Maatregelen om de genderkloof te dichten
	C[C23]-R[R3]	Regulering van het werk van thuisdistributeurs door digitale platforms (riders)
	C[C23]-R[R4]	Vereenvoudiging van contracten: veralgemening van het contract voor onbepaalde tijd, redenen om gebruik te maken van tijdelijke contracten en regulering van de opleiding/leerlingovereenkomst
	C[C23]-R[R5]	Modernisering van het actieve arbeidsmarktbeleid (AAMB)
	C[C23]-R[R6]	Permanent mechanisme voor interne flexibiliteit, werkstabiliteit en omscholing van werknemers in een overgangsfase
	C[C23]-R[R7]	Herziening van de stimulansen voor aanwerving
	C[C23]-R[R8]	Modernisering van collectieve onderhandelingen
	C[C23]-R[R9]	Modernisering van onderaannemingsactiviteiten
	C[C30]-R[R3]	Hervorming van het stelsel van socialezekerheidsbijdragen voor zelfstandigen

Referentie hervorming		Naam hervorming
Frankrijk	C[C8]-R[R1]	Dienstverlening door het werkloosheidsbureau (Pôle Emploi)
	C[C8]-R[R2]	Aanpassing van regelingen voor werktijdverkorting
	C[C8]-R[R3]	Gezondheid en veiligheid op het werk
	C[C8]-R[R4]	Hervorming van de werkloosheidsverzekering
Kroatië	C[C22]-R[R2]	Nieuwe loon- en arbeidsmodellen voor ambtenaren en overheidsdiensten
	C[C41]-R[R1]	Ontwikkeling en uitvoering van nieuw gericht actief arbeidsmarktbeleid met het oog op de groene en digitale overgang van de arbeidsmarkt
	C[C41]-R[R2]	Versterking van het systeem van inclusie en monitoring van kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt door verbetering van de arbeidsvoorzieningsprocessen
	C[C41]-R[R3]	Het opzetten van een vouchersysteem voor volwassenenonderwijs, -opleiding en bijscholing
	C[C41]-R[R4]	Verbeteringen van de arbeidswetgeving
	C[C61]-R[R2]	Ontwikkeling van een kader voor het waarborgen van adequate vaardigheden in de context van groene banen die nodig zijn voor wederopbouw na de aardbeving
Italië	C[M4C1]-R[R1.1]	Hervorming van technische en beroepsinstituten
	C[M4C1]-R[R1.2]	Hervorming van de tertiaire beroepsopleiding (ITS)
	C[M5C1]-R[R1]	AAMB en beroepsopleiding
	C[M5C1]-R[R2]	Nationaal plan voor de aanpak van zwartwerk
Cyprus	C[C3.4]-R[R2]	Flexibele arbeidsregelingen in de overheidssector reguleren
	C[C5.1]-R[R1]	De discrepantie tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt aanpakken (secundair en hoger onderwijs)
	C[C5.1]-R[R5]	Actieplan e-vaardigheden — Uitvoering van specifieke acties
	C[C5.2]-R[R1]	Hervorming van het socialeverzekeringsstelsel en herstructurering van de socialeverzekeringsdiensten
	C[C5.2]-R[R2]	Flexibele werkregelingen in de vorm van telewerken

Referentie hervorming		Naam hervorming
Letland	C[C3]-R[2-3-1-r-]	Ontwikkeling van een duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondersteuningskader voor volwasseneneducatie
	C[C3]-R[3-1-2-r-]	Toegang tot sociale diensten en diensten voor arbeidsvoorziening ter ondersteuning van de hervorming van het minimuminkomen
Litouwen	C[C4]-R[D-1-3]	Beroepsbegeleidingssysteem om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt in evenwicht te brengen
	C[C4]-R[D-1-4]	Competenties voor groene en digitale transformatie in beroepsonderwijs en -opleiding
Luxemburg	C[1A]-R[R1]	“Skillsdësch” (vaardighedentabel)
	C[1B]-R[R2]	Hervorming van de bevoegdheden van gezondheidswerkers
Hongarije	C[C1]-R[C1.R3]	Verbetering van de aantrekkelijkheid van het beroep van leraar
Malta	C[C5]-R[R2]	Versterking van de ontwikkeling en erkenning van vaardigheden, met bijzondere aandacht voor laaggeschoolde volwassenen
	C[C5]-R[R5]	Versterking van de veerkracht van de arbeidsmarkt
Nederland	C[C4]-R[1.R1]	Verlaging van de zelfstandigenaftrek
	C[C4]-R[1.R2]	Arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen
	C[C4]-R[1.R4]	Aanpak van schijnzelfstandigheid
Oostenrijk	C[C3]-R[3B1]	Onderwijsbonus
	C[C4]-R[4D10]	Arbeidsmarkt: één loket
Polen	C[A]-R[3.1]	Werknemers voor de moderne economie: betere afstemming van vaardigheden en kwalificaties op de behoeften van de arbeidsmarkt dankzij de invoering van nieuwe technologieën in de economie en de groene en digitale transformatie
	C[A]-R[4.1]	Effectieve instellingen voor de arbeidsmarkt
	C[A]-R[4.2]	Hervorming om de arbeidsmarktsituatie van ouders te verbeteren door de toegang tot hoogwaardige kinderopvang voor kinderen tot drie jaar te verbeteren
	C[A]-R[4.4]	Werkvormen flexibeler maken en werken op afstand invoeren

Referentie hervorming		Naam hervorming
	C[A]-R[4.6]	Verhoging van de arbeidsmarktparticipatie van bepaalde groepen door de ontwikkeling van langdurige zorg
	C[A]-R[4.7]	De segmentering van de arbeidsmarkt beperken
	C[D]-R[3.2]	Bevordering van gunstige voorwaarden voor de ontwikkeling van de sector geneesmiddelen en medische hulpmiddelen
Portugal	C[C06]-R[r14]	Hervorming van beroepsonderwijs en -opleiding
	C[C06]-R[r15]	Hervorming van de samenwerking tussen het hoger onderwijs, het openbaar bestuur en het bedrijfsleven
	C[C06]-R[r17]	Agenda voor de bevordering van waardig werk
	C[C06]-R[r18]	Bestrijding van ongelijkheid tussen vrouwen en mannen
Roemenië	C[C12]-R[R3.0]	Meer capaciteit voor gezondheidsbeheer en personele middelen op het gebied van gezondheid
	C[C13]-R[R4.0]	Invoering van werkkaarten en formalisering van het werk bij huishoudelijk personeel
	C[C13]-R[R5.0]	Zorgen voor de vaststelling van minimumlonen
	C[C14]-R[R4.0]	Ontwikkeling van een eerlijk unitair beloningssysteem in de overheidssector
Slovenië	C[C10]-R[RA]	Structurele maatregelen ter versterking van de veerkracht van de arbeidsmarkt
	C[C12]-R[RC]	Modernisering van middelbaar beroepsonderwijs en beroepsopleiding, met inbegrip van leerlingplaatsen
Slowakije	C[C10]-R[R1]	Hervorming van de verblijfs- en arbeidswetgeving
Finland	C[P3C1]-R[R1]	Noords model van diensten voor arbeidsvoorziening
	C[P3C1]-R[R2]	Afschaffing van extra dagen werkloosheidsuitkeringen
	C[P3C1]-R[R3]	Stroomlijning van het immigratiebeleid op basis van werk en onderwijs
	C[P3C1]-R[R4]	Versterking van de multidisciplinaire diensten voor jongeren (Ohjaamo)
	C[P3C2]-R[R1]	Hervorming van permanente educatie
Zweden	C[B]-R[R2]	Wet op de bescherming van de werkgelegenheid en meer overgangsmogelijkheden

Bron: ERK, op basis van initiële nationale herstel- en veerkrachtplannen.

Bijlage II — Mate waarin aan elke sub-LSA met RRF-arbeidsmarkthervormingen gevolg is gegeven

Land	LSA's		Tekst van de LSA	Hervorming	Mate waarin gevolg is gegeven aan de LSA	LSA-dekking voor het hele land
België	2019	2.1	Prikkel die werken ontmoedigen wegnemen en de doeltreffendheid van het actief arbeidsmarktbeleid versterken, met name voor laagopgeleiden, oudere werknemers en mensen met een migratieachtergrond	Aanpak van discriminatie op de arbeidsmarkt	marginaal gevolg gegeven	marginaal gevolg gegeven
				(Her)kwalificatiestrategie		
				Een inclusieve arbeidsmarkt		
				Hervorming van de werklozenbegeleiding in Wallonië		
		2.2	De prestaties en de inclusiviteit van de onderwijs- en opleidingssystemen te verbeteren en de vaardighedenmismatches aanpakken	Leerrekening	marginaal gevolg gegeven	
				Levenslang leren		
		2.3	Vaardighedenmismatches aanpakken	(Her)kwalificatiestrategie	marginaal gevolg gegeven	
				Cumulatieve regeling en mobiliteit naar sectoren met tekorten		
				Leerrekening		
	Levenslang leren					
	2020	2.1	De werkgelegenheids- en sociale gevolgen van de COVID-19-crisis beperken, met name door een actief arbeidsmarktbeleid en het ontwikkelen van vaardigheden te bevorderen	Bestrijding van discriminatie op de arbeidsmarkt	marginaal gevolg gegeven	
				(Her)kwalificatiestrategie		
				Een inclusieve arbeidsmarkt		
		2.2	Het ontwikkelen van vaardigheden bevorderen	(Her)kwalificatiestrategie	marginaal gevolg gegeven	
Cumulatieve regeling en mobiliteit naar sectoren met tekorten						
Leerrekening						
Bulgarije	2019	4.1	De inzetbaarheid op de arbeidsmarkt vergroten door vaardigheden (met inbegrip van digitale vaardigheden) te versterken	Hervorming van het kleuter- en schoolonderwijs en een leven lang leren	grotendeels gevolg gegeven	marginaal gevolg gegeven
		4.2	De kwaliteit, de relevantie voor de arbeidsmarkt en de inclusiviteit van onderwijs en opleiding verbeteren, met name voor Roma en andere kansarme groepen	Hervorming van het kleuter- en schoolonderwijs en een leven lang leren	grotendeels gevolg gegeven	
		4.3	Sociale inclusie bevorderen door verbetering van de toegang tot geïntegreerde dienstverlening op werkgelegenheids- en sociaal gebied		geen gevolg gegeven	
		4.4	Effectievere minimuminkomenssteun	Hervorming van de minimuminkomensregeling	volledig gevolg gegeven	

Land	LSA's		Tekst van de LSA	Hervorming	Mate waarin gevolg is gegeven aan de LSA	LSA-dekking voor het hele land
		4.5	De toegang tot gezondheidsdiensten verbeteren, onder meer door de eigen bijdragen te verminderen en de tekorten aan gezondheidswerkers weg te werken	De aantrekkelijkheid van beroepen in de gezondheidszorg verbeteren en een evenwichtiger verdeling van gezondheidswerkers over het grondgebied bevorderen	marginaal gevolg gegeven	
	2020	2.2	Het actieve arbeidsmarktbeleid versterken	Hervorming van het kleuter- en schoolonderwijs en een leven lang leren	marginaal gevolg gegeven	
		2.3	De toegang tot werken op afstand verbeteren	Hervorming van de minimuminkomensregeling	geen gevolg gegeven	
Tsjechië	2019	2.1	De arbeidsparticipatie van vrouwen met jonge kinderen bevorderen, onder meer door het verbeteren van de toegang tot betaalbare kinderopvang, en de arbeidsparticipatie van kansarme groepen bevorderen	Ontwikkeling van arbeidsmarktbeleid Zorgen voor duurzame financiering van kinderopvangfaciliteiten	marginaal gevolg gegeven	marginaal gevolg gegeven
	2020	2.1	De werkgelegenheid ondersteunen door middel van actief arbeidsmarktbeleid	Ontwikkeling van arbeidsmarktbeleid	marginaal gevolg gegeven	
Denemarken	2020	1.2	De veerkracht van het gezondheidsstelsel versterken, onder meer door te zorgen voor voldoende kritieke medische producten en het tekort aan gezondheidswerkers aan te pakken		geen gevolg gegeven	geen gevolg gegeven
Duitsland	2019	2.1	De negatieve prikkels om meer uren te werken verminderen	Sociale garantie 2021	marginaal gevolg gegeven	marginaal gevolg gegeven
		2.2	Inclusief de hoge belastingwag voor met name laagbetaalden	Sociale garantie 2021	marginaal gevolg gegeven	
		2.3	Tweede verdieners		geen gevolg gegeven	
		2.5	De voorwaarden voor hogere loongroei versterken, evenwel rekening houdend met de rol van de sociale partners	Sociale garantie 2021	marginaal gevolg gegeven	
Estland	2019	2.1	Het tekort aan vakmensen aanpakken en innovatie bevorderen door de capaciteit en de arbeidsmarktrelevantie van het onderwijs- en opleidingssysteem te verbeteren		geen gevolg gegeven	marginaal gevolg gegeven
		2.3	Maatregelen nemen om de loonkloof tussen mannen en vrouwen te verkleinen, onder meer door de loontransparantie te verbeteren	Verkleining van de loonkloof tussen mannen en vrouwen	marginaal gevolg gegeven	
	2020	2.1	De toereikendheid van het sociale vangnet versterken, onder meer door de dekking van werkloosheidsuitkeringen uit te breiden	Verlenging van de duur van werkloosheidsuitkeringen	grotendeels gevolg gegeven	

Land	LSA's		Tekst van de LSA	Hervorming	Mate waarin gevolg is gegeven aan de LSA	LSA-dekking voor het hele land
Ierland	2019	2.1	Zorgen voor gepersonaliseerde, actieve integratieondersteuning, en bijscholing stimuleren, met name voor kwetsbare groepen en mensen in huishoudens met een lage arbeidsintensiteit		geen gevolg gegeven	geen gevolg gegeven
	2020	2.1	De werkgelegenheid ondersteunen door het ontwikkelen van vaardigheden		geen gevolg gegeven	
Griekenland	2019	2.5	Onderwijs	Bijscholing, omscholing en bijscholing van de beroepsbevolking door middel van een hervormd opleidingsmodel (hervorming van beroepsonderwijs en -opleiding)	grotendeels gevolg gegeven	grotendeels gevolg gegeven
				Versterking van het leerlingstelsel		
				Verbetering van beroepsonderwijs en -opleiding		
		2.6	Vaardigheden	Hervorming van het passief arbeidsmarktbeleid ter ondersteuning van de overgang naar werk	volledig gevolg gegeven	
				Actieve hervorming van het arbeidsmarktbeleid		
				Een nieuwe strategie voor een leven lang skilling: Modernisering en modernisering van het Griekse systeem voor bij- en omscholing		
		2.7	Inzetbaarheid	Verbetering van beroepsonderwijs en -opleiding	volledig gevolg gegeven	
				Modernisering en vereenvoudiging van het arbeidsrecht		
				Hervorming van het passief arbeidsmarktbeleid ter ondersteuning van de overgang naar werk		
		2020	2.1	De effecten op de werkgelegenheid en de sociale effecten van de crisis beperken, onder meer door maatregelen te nemen zoals regelingen voor werktijdverkorting	Actieve hervorming van het arbeidsmarktbeleid	
					Bijscholing, omscholing en bijscholing van de beroepsbevolking door middel van een hervormd opleidingsmodel (hervorming van beroepsonderwijs en -opleiding)	
					Een nieuwe strategie voor een leven lang skilling: Modernisering en modernisering van het Griekse systeem voor bij- en omscholing	
	2.2		Zorgen voor effectieve activeringssteun	Versterking van het leerlingstelsel		
				Arbeidshervorming in de culturele sector		
Hervorming van het passief arbeidsmarktbeleid ter ondersteuning van de overgang naar werk						
2020	2.2	Zorgen voor effectieve activeringssteun	Actieve hervorming van het arbeidsmarktbeleid	volledig gevolg gegeven		
			Bijscholing, omscholing en bijscholing van de beroepsbevolking door middel van een hervormd opleidingsmodel (hervorming van beroepsonderwijs en -opleiding)			

Land	LSA's		Tekst van de LSA	Hervorming	Mate waarin gevolg is gegeven aan de LSA	LSA-dekking voor het hele land
				Een nieuwe strategie voor een leven lang skillings: Modernisering en modernisering van het Griekse systeem voor bij- en omscholing		
				Verbetering van beroepsonderwijs en -opleiding		
				Arbeidshervorming in de culturele sector		
Spanje	2019	2.1	Ervoor zorgen dat de diensten voor arbeidsvoorziening de capaciteit hebben om doeltreffende ondersteuning te bieden	Protocollen betreffende een rechtvaardige transitie	grotendeels gevolg gegeven	grotendeels gevolg gegeven
				Digitalisering van de openbare diensten voor arbeidsvoorziening (ODA's) met het oog op modernisering en efficiëntie		
				Modernisering van het actieve arbeidsmarktbeleid (AAMB)		
		2.3	De overgang naar contracten van onbepaalde duur bevorderen	Versterking van de beroepsvaardigheden en vermindering van tijdelijke werkgelegenheid	volledig gevolg gegeven	
				Vereenvoudiging van contracten: veralgemening van het contract voor onbepaalde tijd, redenen om gebruik te maken van tijdelijke contracten en regulering van de opleiding/leerlingovereenkomst		
				Permanent mechanisme voor interne flexibiliteit, werkstabiliteit en omscholing van werknemers in een overgangsfase		
		2.4	Stimulansen voor indienstneming vereenvoudigen	Herziening van de aanwervingsprikkels	volledig gevolg gegeven	
		2.6	De fragmentatie van de nationale werkloosheidssteun terugdringen	Vereenvoudiging en verbetering van de werkloosheidsbijstand	grotendeels gevolg gegeven	
		2.7	De leemten in de dekking van regionale minimuminkomensregelingen wegwerken	Verbetering van het systeem van niet op premie- of bijdragebetaling berustende financiële uitkeringen van de centrale overheid	volledig gevolg gegeven	
		2.10	De samenwerking vergroten tussen het onderwijs en het bedrijfsleven met het oog op een betere verstrekking van voor de arbeidsmarkt relevante vaardigheden en kwalificaties	Plan voor de modernisering van de beroepsopleiding	grotendeels gevolg gegeven	
				Wet tot regeling van het geïntegreerde stelsel voor beroepsonderwijs en -opleiding gekoppeld aan het nationale kwalificatiesysteem		
				Modernisering van het actieve arbeidsmarktbeleid (AAMB)		
				Permanent mechanisme voor interne flexibiliteit, werkstabiliteit en omscholing van werknemers in een overgangsfase		
		2020	2.1	De werkgelegenheid te ondersteunen via regelingen voor banenbehoud	Protocollen betreffende een rechtvaardige transitie	
	Regulering van telewerken					
	Modernisering van het actieve arbeidsmarktbeleid (AAMB)					
	Permanent mechanisme voor interne flexibiliteit, werkstabiliteit en omscholing van werknemers in een overgangsfase					
	2.2		Doeltreffende stimulansen voor aanwerving	Herziening van de stimulansen voor aanwerving	volledig gevolg gegeven	
	2.4		De bescherming tegen werkloosheid versterken, met name voor atypische werknemers	Vereenvoudiging en verbetering van de werkloosheidsbijstand	volledig gevolg gegeven	
Regulering van het werk van thuisdistributeurs door digitale platforms (riders)						

Land	LSA's		Tekst van de LSA	Hervorming	Mate waarin gevolg is gegeven aan de LSA	LSA-dekking voor het hele land
		2.5	De dekking en de toereikendheid van regelingen inzake minimuminkomen verbeteren	Verbetering van het systeem van niet op premie- of bijdragebetaling berustende financiële uitkeringen van de centrale overheid	volledig gevolg gegeven	
Frankrijk	2019	2.1	Integratie op de arbeidsmarkt voor alle werkzoekenden bevorderen, waarbij gelijke kansen worden gewaarborgd voor kwetsbare groepen zoals mensen met een migratieachtergrond	Dienstverlening door het werkloosheidsbureau (Pôle Emploi)	grotendeels gevolg gegeven	marginaal gevolg gegeven
				Aanpassing van regelingen voor werktijdverkorting		
				Hervorming van de werkloosheidsverzekering		
		2.2	Tekorten aan vaardigheden en discrepanties tussen de vraag naar en het aanbod van vaardigheden aanpakken	Aanpassing van regelingen voor werktijdverkorting	geen gevolg gegeven	
	2020	2.1	De gevolgen van de crisis voor de werkgelegenheid en de samenleving verzachten	Aanpassing van regelingen voor werktijdverkorting	volledig gevolg gegeven	
		2.2	Onder meer door de ontwikkeling van vaardigheden aan te moedigen		geen gevolg gegeven	
		2.3	Alle werkzoekenden actief ondersteunen	Dienstverlening door het werkloosheidsbureau (Pôle Emploi)	marginaal gevolg gegeven	
				Hervorming van de werkloosheidsverzekering		
Kroatië	2019	2.1	De onderwijshervorming door te voeren en zowel de toegang tot onderwijs en opleiding op alle niveaus als de kwaliteit en relevantie ervan voor de arbeidsmarkt verbeteren	Het opzetten van een vouchersysteem voor volwassenenonderwijs, -opleiding en bijscholing	grotendeels gevolg gegeven	grotendeels gevolg gegeven
		2.3	De arbeidsmarktmaatregelen en -instellingen en de coördinatie daarvan met sociale diensten versterken	Ontwikkeling en uitvoering van nieuw gericht actief arbeidsmarktbeleid met het oog op de groene en digitale overgang van de arbeidsmarkt	grotendeels gevolg gegeven	
				Versterking van het systeem van inclusie en monitoring van kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt door verbetering van de arbeidsvoorzieningsprocessen		
				Het opzetten van een vouchersysteem voor volwassenenonderwijs, -opleiding en bijscholing		
				Verbeteringen van de arbeidswetgeving		
		2.4	In overleg met de sociale partners, geharmoniseerde kaders voor loononderhandelingen in alle overheidsdiensten invoeren	Nieuwe loon- en arbeidsmodellen voor ambtenaren en overheidsdiensten	volledig gevolg gegeven	
	2020	2.1	De arbeidsmarktmaatregelen en -instellingen versterken	Ontwikkeling en uitvoering van nieuw gericht actief arbeidsmarktbeleid met het oog op de groene en digitale overgang van de arbeidsmarkt	grotendeels gevolg gegeven	

Land	LSA's		Tekst van de LSA	Hervorming	Mate waarin gevolg is gegeven aan de LSA	LSA-dekking voor het hele land
				Versterking van het systeem van inclusie en monitoring van kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt door verbetering van de arbeidsvoorzieningsprocessen		
				Het opzetten van een vouchersysteem voor volwassenenonderwijs, -opleiding en bijscholing		
				Verbeteringen van de arbeidswetgeving		
				Ontwikkeling van een kader voor het waarborgen van adequate vaardigheden in de context van groene banen die nodig zijn voor wederopbouw na de aardbeving		
	2.2	De toereikendheid van werkloosheidsuitkeringen en minimuminkomensregelingen verbeteren	Versterking van het systeem van inclusie en monitoring van kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt door verbetering van de arbeidsvoorzieningsprocessen	marginaal gevolg gegeven		
Italië	2019	2.1	De inspanningen opvoeren om zwartwerk aan te pakken	Nationaal plan voor de aanpak van zwartwerk	marginaal gevolg gegeven	marginaal gevolg gegeven
		2.2	Ervoor te zorgen dat actief arbeidsmarktbeleid en sociaal beleid op doeltreffende wijze zijn geïntegreerd en gericht zijn op met name jongeren en kwetsbare groepen	AAMB en beroepsopleiding	grotendeels gevolg gegeven	
		2.3	De participatie van vrouwen op de arbeidsmarkt ondersteunen door middel van een alomvattende strategie, onder meer door toegang tot hoogwaardige kinderopvang en langdurige zorg		geen gevolg gegeven	
	2020	2.1	Voorzien in passende vervangingsinkomens en toegang tot sociale bescherming, met name voor atypische werknemers		geen gevolg gegeven	
		2.2	De gevolgen van de crisis voor de werkgelegenheid beperken, onder meer via flexibele arbeidsregelingen		geen gevolg gegeven	
		2.3	Actieve ondersteuning van de werkgelegenheid	AAMB en beroepsopleiding	grotendeels gevolg gegeven	
Cyprus	2019	3.1	De hervormingen voltooiën die de doeltreffendheid van openbare diensten voor arbeidsvoorziening moeten vergroten, en ervoor zorgen dat er meer steun wordt verleend voor het bereiken en activeren van jongeren		geen gevolg gegeven	marginaal gevolg gegeven
		3.2	De hervorming van het onderwijs- en opleidingsstelsel uitvoeren, met inbegrip van de evaluatie van leerkrachten, ervoor zorgen dat werkgevers meer inzetten op en lerenden meer deelnemen aan beroepsonderwijs en -opleiding	De discrepantie tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt aanpakken (secundair en hoger onderwijs)	grotendeels gevolg gegeven	
				Actieplan e-vaardigheden — Uitvoering van specifieke acties		
	2020	2.1	Zorgen voor passende inkomensvervanging en toegang tot sociale bescherming voor iedereen	Hervorming van het socialeverzekeringsstelsel en herstructurering van de socialeverzekeringsdiensten	volledig gevolg gegeven	

Land	LSA's		Tekst van de LSA	Hervorming	Mate waarin gevolg is gegeven aan de LSA	LSA-dekking voor het hele land
		2.2	Openbare diensten voor arbeidsvoorziening versterken		geen gevolg gegeven	
		2.3	Flexibele werkregelingen bevorderen	Flexibele arbeidsregelingen in de overheidssector reguleren	volledig gevolg gegeven	
				Flexibele werkregelingen in de vorm van telewerken	geen gevolg gegeven	
		2.4	De relevantie van onderwijs en opleiding voor de arbeidsmarkt verbeteren	De discrepantie tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt aanpakken (secundair en hoger onderwijs)	grotendeels gevolg gegeven	
Actieplan e-vaardigheden — Uitvoering van specifieke acties						
Letland	2019	2.1	Sociale uitsluiting aanpakken, met name door de toereikendheid van het minimuminkomen, de minimale ouderdomspensioenen en de inkomenssteun voor mensen met een beperking te verbeteren	Toegang tot sociale diensten en diensten voor arbeidsvoorziening ter ondersteuning van de hervorming van het minimuminkomen	marginaal gevolg gegeven	marginaal gevolg gegeven
		2.2	De kwaliteit en de efficiëntie van onderwijs en opleiding verbeteren, met name van laaggeschoolde werknemers en werkzoekenden, onder meer door de deelname aan beroepsonderwijs en -opleiding en volwasseneneducatie te vergroten	Ontwikkeling van een duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondersteuningskader voor volwasseneneducatie	marginaal gevolg gegeven	
	2020	2.1	Toereikende inkomenssteun bieden aan de groepen die het zwaarst door de crisis zijn getroffen	Toegang tot sociale diensten en diensten voor arbeidsvoorziening ter ondersteuning van de hervorming van het minimuminkomen	grotendeels gevolg gegeven	
		2.3	De gevolgen van de crisis voor de werkgelegenheid beperken, onder meer via flexibele arbeidsregelingen		geen gevolg gegeven	
		2.4	Actieve arbeidsmarktmaatregelen en vaardigheden	Ontwikkeling van een duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondersteuningskader voor volwasseneneducatie	marginaal gevolg gegeven	
Litouwen	2020	2.1	De gevolgen van de crisis voor de werkgelegenheid verzachten		geen gevolg gegeven	marginaal gevolg gegeven
		2.2	De financiering en het bereik van maatregelen voor actief arbeidsmarktbeleid uitbreiden	Competenties voor groene en digitale transformatie in beroepsonderwijs en -opleiding	grotendeels gevolg gegeven	
				Beroepsbegeleidingssysteem om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt in evenwicht te brengen		
Luxemburg	2019	1.1	Het percentage oudere werknemers verhogen door hun werkgelegenheidskansen en inzetbaarheid te vergroten		geen gevolg gegeven	marginaal gevolg gegeven
		3.3	De ontwikkeling van vaardigheden stimuleren	"Skillsdësch" (vaardighedentabel)	grotendeels gevolg gegeven	
	2020	2.1	De gevolgen van de COVID-19-crisis voor de werkgelegenheid verzachten, met bijzondere aandacht voor mensen in een moeilijke arbeidsmarktpositie	"Skillsdësch" (vaardighedentabel)	geen gevolg gegeven	

Land	LSA's		Tekst van de LSA	Hervorming	Mate waarin gevolg is gegeven aan de LSA	LSA-dekking voor het hele land
Hongarije	2019	2.1	De integratie van de meest kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt voortzetten		geen gevolg gegeven	geen gevolg gegeven
		2.2	De toereikendheid van de sociale bijstand en werkloosheidsuitkeringen verbeteren		geen gevolg gegeven	
		4.3	De kwaliteit en transparantie van het besluitvormingsproces verbeteren door middel van een doeltreffende sociale dialoog, samenwerking met andere belanghebbenden en regelmatige effectbeoordelingen		geen gevolg gegeven	
	2020	2.1	De werkgelegenheid beschermen door verruimde regelingen voor werktijdverkorting en een doeltreffend actief arbeidsmarktbeleid, en de duur van werkloosheidsuitkeringen verlengen		geen gevolg gegeven	
		4.2	Zorgen voor een doeltreffende betrokkenheid van sociale partners en belanghebbenden bij het beleidsvormingsproces		geen gevolg gegeven	
Malta	2019	3.5	Inclusief onderwijs en opleiding	Versterking van de ontwikkeling en erkenning van vaardigheden, met bijzondere aandacht voor laaggeschoolde volwassenen	marginaal gevolg gegeven	marginaal gevolg gegeven
	2020	2.1	De regelingen voor werktijdverkorting consolideren en zorgen voor passende bescherming in geval van werkloosheid voor alle werkenden	Versterking van de veerkracht van de arbeidsmarkt	marginaal gevolg gegeven	
Nederland	2019	1.3	Beleid uitvoeren om het beschikbare inkomen van huishoudens te verhogen, onder meer door de voorwaarden ter ondersteuning van loongroei te versterken, met inachtneming van de rol van de sociale partners		geen gevolg gegeven	marginaal gevolg gegeven
		2.1	De prikkels voor zelfstandigen zonder personeel verminderen en adequate sociale bescherming voor zelfstandigen bevorderen	Verlaging van de zelfstandigenaftrek	grotendeels gevolg gegeven	
				Arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen		
		2.2	Schijnzelfstandigheid aanpakken	Aanpak van schijnzelfstandigheid	volledig gevolg gegeven	
	2.3	Levenslang leren versterken en vaardigheden verbeteren, met name voor mensen aan de rand van de arbeidsmarkt en inactieven		geen gevolg gegeven		
	2020	2.1	De gevolgen van de crisis voor de werkgelegenheid en de samenleving verzachten		geen gevolg gegeven	

Land	LSA's		Tekst van de LSA	Hervorming	Mate waarin gevolg is gegeven aan de LSA	LSA-dekking voor het hele land
Oostenrijk	2019	2.1	De belasting verschuiven van arbeid naar bronnen die minder schadelijk zijn voor inclusieve en duurzame groei.		geen gevolg gegeven	marginaal gevolg gegeven
		2.2	Voltijdwerk voor vrouwen stimuleren, onder meer door de kinderopvang te verbeteren.		geen gevolg gegeven	
		2.3	Arbeidsmarkresultaten voor laaggeschoolden verbeteren, in voortgezette samenwerking met de sociale partners	Onderwijsbonus Arbeidsmarkt: één loket	grotendeels gevolg gegeven	
Polen	2019	2.2	Stappen ondernemen om de arbeidsmarktparticipatie te verhogen, onder meer door de toegang tot kinderopvang en langdurige zorg te verbeteren en de resterende belemmeringen voor meer permanente vormen van werk weg te nemen	Hervorming om de arbeidsmarktsituatie van ouders te verbeteren door de toegang tot hoogwaardige kinderopvang voor kinderen tot drie jaar te verbeteren	marginaal gevolg gegeven	marginaal gevolg gegeven
				Verhoging van de arbeidsmarktparticipatie van bepaalde groepen door de ontwikkeling van langdurige zorg		
				De segmentering van de arbeidsmarkt beperken		
	2.3	Kwalitatief goed onderwijs en op de arbeidsmarkt gerichte competenties bevorderen, inzonderheid via volwassenenonderwijs	Werknemers voor de moderne economie: betere afstemming van vaardigheden en kwalificaties op de behoeften van de arbeidsmarkt dankzij de invoering van nieuwe technologieën in de economie en de groene en digitale transformatie	grotendeels gevolg gegeven		
	2020	2.1	De impact van de crisis op de werkgelegenheid beperken, met name door regelingen voor flexibel werken en werktijdverkorting te verbeteren	Werkvormen flexibeler maken en werken op afstand invoeren	marginaal gevolg gegeven	
Portugal	2019	2.1	Maatregelen goedkeuren om de arbeidsmarktsegmentatie aan te pakken	Bestrijding van ongelijkheid tussen vrouwen en mannen	marginaal gevolg gegeven	marginaal gevolg gegeven
				Agenda voor de bevordering van waardig werk		
		2.2	De vaardigheden van de bevolking verbeteren, met name de digitale geletterdheid, onder meer door volwasseneneducatie beter te doen aansluiten bij de behoeften van de arbeidsmarkt	Hervorming van beroepsonderwijs en -opleiding	grotendeels gevolg gegeven	
				Hervorming van de samenwerking tussen het hoger onderwijs, het openbaar bestuur en het bedrijfsleven		
	2020	2.1	Het ondersteunen van de werkgelegenheid en het prioriteren van maatregelen om banen te behouden	Agenda voor de bevordering van waardig werk	marginaal gevolg gegeven	

Land	LSA's		Tekst van de LSA	Hervorming	Mate waarin gevolg is gegeven aan de LSA	LSA-dekking voor het hele land
Roemenië	2019	3.2	Vaardigheden, met inbegrip van digitale vaardigheden, verbeteren, met name door de arbeidsmarktrelevantie van beroepsonderwijs en -opleiding en hoger onderwijs te vergroten		geen gevolg gegeven	marginaal gevolg gegeven
		3.5	De werking van de sociale dialoog verbeteren		geen gevolg gegeven	
		3.6	Waarborgen dat de minimumlonen worden vastgesteld op basis van objectieve criteria, op een wijze die bevorderlijk is voor de werkgelegenheid en het concurrentievermogen	Zorgen voor de vaststelling van minimumlonen	volledig gevolg gegeven	
	2020	2.1	Zorgen voor adequate inkomensvervanging		geen gevolg gegeven	
		2.4	De gevolgen van de crisis voor de werkgelegenheid beperken door flexibele arbeidsregelingen en activeringsmaatregelen te ontwikkelen		geen gevolg gegeven	
Slovenië	2019	1.5	De inzetbaarheid van laaggeschoolde en oudere werknemers vergroten door de arbeidsmarktrelevantie van onderwijs en opleiding, een leven lang leren en activeringsmaatregelen te verbeteren, onder meer door betere digitale geletterdheid		geen gevolg gegeven	marginaal gevolg gegeven
	2020	2.1	De sociale effecten en de impact op de werkgelegenheid van de COVID-19-crisis beperken door onder meer te voorzien in passende vervangingsinkomens en sociale bescherming	Structurele maatregelen ter versterking van de veerkracht van de arbeidsmarkt	marginaal gevolg gegeven	
		2.2	De uitbouw van regelingen voor werktijdverkorting en door flexibele werkregelingen	Structurele maatregelen ter versterking van de veerkracht van de arbeidsmarkt	grotendeels gevolg gegeven	
		2.3	Garanderen dat deze maatregelen ook aan werknemers met een atypische arbeidsovereenkomst toereikende bescherming bieden		geen gevolg gegeven	
Slowakije	2020	2.1	Zorgen voor adequate inkomensvervanging		geen gevolg gegeven	geen gevolg gegeven
Finland	2019	2.1	Zorgen voor sterkere prikkels om aan het werk te gaan	Noords model van diensten voor arbeidsvoorziening	grotendeels gevolg gegeven	grotendeels gevolg gegeven
				Afschaffing van extra dagen werkloosheidsuitkeringen		
				Versterking van de multidisciplinaire diensten voor jongeren (Ohjaamo)		
		2.3	Verbeteren van de prikkels om werk te aanvaarden, het verbeteren van vaardigheden en actieve inclusie	Versterking van de multidisciplinaire diensten voor jongeren (Ohjaamo)	grotendeels gevolg gegeven	
				Noords model van diensten voor arbeidsvoorziening		

Land	LSA's		Tekst van de LSA	Hervorming	Mate waarin gevolg is gegeven aan de LSA	LSA-dekking voor het hele land
	2020	2.1	De maatregelen ter ondersteuning van de werkgelegenheid versterken	Stroomlijning van het immigratiebeleid op basis van werk en onderwijs	marginaal gevolg gegeven	
				Noords model van diensten voor arbeidsvoorziening		
				Afschaffing van extra dagen werkloosheidsuitkeringen		
				Versterking van de multidisciplinaire diensten voor jongeren (Ohjaamo)		
		2.2	Een actief arbeidsmarktbeleid voeren	Versterking van de multidisciplinaire diensten voor jongeren (Ohjaamo)	grotendeels gevolg gegeven	
				Noords model van diensten voor arbeidsvoorziening		

Bron: ERK.

Bijlage III — Beoordeling van de output van doorgevoerde hervormingen

De onderstaande tabel bevat een gedetailleerde analyse van de output voor elk van de 25 hervormingen die in juni 2024 in België, Griekenland, Portugal en Spanje waren doorgevoerd.

Land	Hervorming	Mijlpaal/Streefdoel	Beoordeling van de output
België	C[C42]-R[R-404] Bestrijding van discriminatie op de arbeidsmarkt	M140 Aangepast regelgevingskader en verbeterde toepassing van discriminatietests Kwalitatieve indicator: bekendmaking van het aangepaste regelgevingskader in het Staatsblad Geplande voltooiing: vierde kwartaal van 2023	Mijlpaal/streefdoel grotendeels bereikt, maar bewijs gedeeltelijk nog niet geleverd
	C[C42]-R[R-406] Een inclusieve arbeidsmarkt	T141 Voltooiing van sectorale acties inzake non-discriminatie Kwantitatieve indicator: sectoren Geplande voltooiing: eerste kwartaal van 2023	Mijlpaal/streefdoel grotendeels bereikt, maar bewijs gedeeltelijk nog niet geleverd
		T142 Nieuw geïntegreerd traject voor nieuwkomers Kwantitatieve indicator: deelnemers Geplande voltooiing: vierde kwartaal van 2023	
	C[C51]-R[R-503] Leerrekening	M172 Federale hervorming waarin het individuele recht op opleiding voor werknemers wordt ontwikkeld Kwalitatieve indicator: bekendmaking in het Staatsblad Geplande voltooiing: vierde kwartaal van 2021	Mijlpaal/streefdoel bereikt
		M173 Federale hervorming met stimulansen om ondernemingen aan te zetten tot het verstrekken van opleiding Kwalitatieve indicator: bekendmaking in het Staatsblad Geplande voltooiing: eerste kwartaal van 2021	
		M174 Bepalingen in het decreet die de inwerkingtreding aangeven Kwalitatieve indicator: / Geplande voltooiing: vierde kwartaal van 2023	
	C[C51]-R[R-504] “Levenslang leren” van de Vlaamse Gemeenschap	M168: Visienota over leer- en loopbaanrekening in Vlaanderen Kwalitatieve indicator: Publicatie van de overeenkomst door de regering Geplande voltooiing: tweede kwartaal van 2022	Mijlpaal/streefdoel bereikt
	C[C51]-R[R-505] Hervorming van de werklozenbegeleiding in Wallonië	M177 Hervorming van de begeleiding voor werkzoekenden in Wallonië Kwalitatieve indicator: bekendmaking in het Staatsblad Geplande voltooiing: derde kwartaal van 2021	Mijlpaal/streefdoel bereikt
Griekenland	C[3.1]-R[16744] Modernisering en vereenvoudiging van het arbeidsrecht	M133 Inwerkingtreding van het arbeidsrecht Kwalitatieve indicator: Bepaling in de wet die de inwerkingtreding aangeeft Geplande voltooiing: derde kwartaal van 2021	Mijlpaal/streefdoel grotendeels bereikt, met uitzondering van enkele elementen
	C[4.6]-R[16715] Arbeidshervorming in de culturele sector	M278 Wetgeving voor arbeidshervorming in de culturele sector Kwalitatieve indicator: Inwerkingtreding van wetgeving en secundaire wetgeving en invoering van een systeem om de status van de “creatieve of culturele beroepsbeoefenaar” op geloofwaardige wijze te beoordelen Geplande voltooiing: derde kwartaal van 2022	Mijlpaal/streefdoel bereikt

Land	Hervorming	Mijlpaal/Streefdoel	Beoordeling van de output
Spanje	C[C10]-R[R1] Protocollen betreffende een rechtvaardige transitie	M137 Oprichting van het Instituut voor het Fonds voor een rechtvaardige transitie Kwalitatieve indicator: Bekendmaking in het PB Geplande voltooiing: eerste kwartaal van 2020	Mijlpaal/streefdoel bereikt, maar bewijs gedeeltelijk nog niet geleverd
		T138 Protocollen voor een rechtvaardige transitie Kwantitatieve indicator: Aantal (uitgangssituatie 0-doelstelling 12) Geplande voltooiing: tweede kwartaal van 2023	
	C[C18]-R[R4] Versterking van de beroepsvaardigheden en vermindering van tijdelijke werkgelegenheid	M276 Wet betreffende het kaderstatuut voor statutair personeel van de gezondheidsdienst, andere aanvullende maatregelen en verbetering van het gespecialiseerde opleidingsstelsel in de gezondheidszorg Kwalitatieve indicator: Inwerkingtreding van de wetswijziging en inwerkingtreding van het koninklijk besluit Geplande voltooiing: vierde kwartaal van 2023	Mijlpaal/streefdoel bereikt, maar bewijs gedeeltelijk nog niet geleverd
	C[C20]-R[R1] Plan voor de modernisering van de beroepsopleiding	M295 Plan voor de modernisering van de beroepsopleiding en de daarmee verband houdende wetten op het koninklijk besluit Kwalitatieve indicator: Publicatie op de MEFP-webpagina en presentatie door de minister-president Geplande voltooiing: vierde kwartaal van 2020	Mijlpaal/streefdoel bereikt
	C[C20]-R[R2] Wet tot regeling van het geïntegreerde stelsel voor beroepsonderwijs en -opleiding gekoppeld aan het nationale kwalificatiesysteem	M296: Inwerkingtreding van de wet op het geïntegreerde stelsel van beroepsopleiding, met als doel het systeem te moderniseren Kwalitatieve indicator: Bekendmaking in het Publicatieblad Geplande voltooiing: tweede kwartaal van 2022	Mijlpaal/streefdoel bereikt
	C[C23]-R[R1] Regulering van telewerken	M329 Inwerkingtreding van twee koninklijke wetsbesluiten tot regeling van werkzaamheden op afstand in de particuliere sector en in overheidsdiensten Kwalitatieve indicator: Bepalingen in het koninklijk besluit Wet op de inwerkingtreding Geplande voltooiing: vierde kwartaal van 2020	Mijlpaal/streefdoel bereikt
	C[C23]-R[R2] Maatregelen om de genderkloof te dichten	M330 Inwerkingtreding van twee verordeningen inzake gelijke beloning van vrouwen en mannen en inzake gelijkheidsplannen en hun registratie Kwalitatieve indicator: Bepalingen in de statuten betreffende de inwerkingtreding Geplande voltooiing: tweede kwartaal van 2021	Mijlpaal/streefdoel bereikt
	C[C23]-R[R3] Regulering van het werk van thuisdistributeurs door digitale platforms (riders)	M[331] Inwerkingtreding van Koninklijk Wetsbesluit ter bescherming van werknemers die met behulp van technologische middelen distributieactiviteiten verrichten aan derden Kwalitatieve indicator: Bepalingen van de Koninklijk Wetswet betreffende de inwerkingtreding Geplande voltooiing: derde kwartaal van 2021	Mijlpaal/streefdoel bereikt
	C[C23]-R[R4] Vereenvoudiging van contracten: veralgemening van het contract voor onbepaalde tijd, redenen om gebruik te maken van tijdelijke contracten en regulering van het opleidings- of leerlingcontract	M[332] Wijziging van het werknemersstatuut om de vermindering van tijdelijke banen te ondersteunen door het aantal soorten arbeidsovereenkomsten te stroomlijnen Kwalitatieve indicator: Bepalingen in de wijziging betreffende de inwerkingtreding Geplande voltooiing: vierde kwartaal van 2021	Mijlpaal/streefdoel bereikt
	C[C23]-R[R5] Modernisering van het actieve arbeidsmarktbeleid (AAMB)	M[333] Inwerkingtreding van het actieplan ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid Kwalitatieve indicator: Bepalingen in het actieplan betreffende de inwerkingtreding Geplande voltooiing: tweede kwartaal van 2021	Mijlpaal/streefdoel bereikt

Land	Hervorming	Mijlpaal/Streefdoel	Beoordeling van de output
		M[334] Koninklijk besluit voor een nieuwe Spaanse werkgelegenheidsstrategie 2021-2024 Kwalitatieve indicator: Bepalingen in het koninklijk besluit betreffende de inwerkingtreding Geplande voltooiing: vierde kwartaal van 2021 M[335] Inwerkingtreding van de wijziging van de arbeidswet (Koninklijk Wetsbesluit 3/2015) Kwalitatieve indicator: Bepaling in de wijziging betreffende de inwerkingtreding Geplande voltooiing: vierde kwartaal van 2022	
	C[C23]-R[R6] Permanent mechanisme voor interne flexibiliteit, werkstabiliteit en omscholing van werknemers in een overgangsfase	M336 Wijziging van het werknemersstatuut om een regeling in te voeren om zich aan conjuncturele en structurele schokken aan te passen, met inbegrip van een systeem dat interne flexibiliteit voor bedrijven en stabiliteit voor werknemers biedt Kwalitatieve indicator: Bepalingen in de wijziging betreffende de inwerkingtreding Geplande voltooiing: vierde kwartaal van 2021	Mijlpaal/streefdoel bereikt
	C[C23]-R[R7] Herziening van de stimulansen voor aanwerving	M337 Inwerkingtreding van de hervorming van Wet 43/2006 om het stimuleringsstelsel voor aanwervingen te vereenvoudigen en doeltreffender te maken, rekening houdend met de aanbevelingen van AIReF Kwalitatieve indicator: Bepaling in de hervorming bij de inwerkingtreding Geplande voltooiing: vierde kwartaal van 2022	Mijlpaal/streefdoel bereikt
	C[C23]-R[R8] Modernisering van collectieve onderhandelingen	M338 Wijziging van het werknemersstatuut om de wettelijke regels voor collectieve onderhandelingen te verbeteren Kwalitatieve indicator: Bepalingen in de wijziging betreffende de inwerkingtreding Geplande voltooiing: vierde kwartaal van 2021	Mijlpaal/streefdoel bereikt
	C[C23]-R[R9] Modernisering van onderaannemingsactiviteiten	M339 Wijziging van het werknemersstatuut ter verbetering van de rechten van personen die werkzaam zijn in onderaanneming Kwalitatieve indicator: Bepalingen in de wijziging betreffende de inwerkingtreding Geplande voltooiing: vierde kwartaal van 2021	Mijlpaal/streefdoel bereikt
	C[C23]-R[R10] Vereenvoudiging en verbetering van de werkloosheidsbijstand	M340 Inwerkingtreding van de wijziging van Koninklijk Wetsbesluit 8/2015 tot hervorming van de regeling inzake niet op premie- of bijdragebetaling berustende werkloosheidssteun Kwalitatieve indicator: Bepaling in de wijziging betreffende de inwerkingtreding Geplande voltooiing: vierde kwartaal van 2022	Mijlpaal/streefdoel bereikt
	C[C23]-R[R11] Digitalisering van de openbare diensten voor arbeidsvoorziening (ODA's) met het oog op modernisering en efficiëntie	M341 Certificaten van voltooiing van de diensten in het kader van de contracten voor de modernisering van de openbare dienst voor arbeidsvoorziening Kwalitatieve indicator: Certificaten van voltooiing van de diensten in het kader van de contracten (bestuursbesluiten) Geplande voltooiing: vierde kwartaal van 2023	Mijlpaal/streefdoel bereikt, maar bewijs gedeeltelijk nog niet geleverd
	C[C30]-R[R3] — Hervorming van het stelsel van socialezekerheidsbijdragen voor zelfstandigen	M411 Hervorming van het stelsel van socialezekerheidsbijdragen voor zelfstandigen Kwalitatieve indicator: Bepaling van de wetgeving die de inwerkingtreding ervan aangeeft Geplande voltooiing: tweede kwartaal van 2022	Mijlpaal/streefdoel bereikt

Land	Hervorming	Mijlpaal/Streefdoel	Beoordeling van de output
Portugal	C[C06]-R[r15] Hervorming van de samenwerking tussen het hoger onderwijs, het openbaar bestuur en het bedrijfsleven	M[6.13] Inwerkingtreding van de wet tot instelling van speciale vergelijkende onderzoeken voor toelating tot het hoger onderwijs Kwalitatieve indicator: Inwerkingtreding van de wet tot instelling van speciale vergelijkende onderzoeken voor toelating tot het hoger onderwijs Geplande voltooiing: tweede kwartaal van 2020	Mijlpaal/streefdoel bereikt
		M[6.14] Inwerkingtreding van het nieuwe rechtskader voor de samenwerking van instellingen voor hoger onderwijs met overheidsdiensten en bedrijven Kwalitatieve indicator: Inwerkingtreding van het nieuwe rechtskader voor de samenwerking van instellingen voor hoger onderwijs met overheidsdiensten en bedrijven Geplande uitvoering: tweede kwartaal van 2021	
	C[C06]-R[r17] Agenda voor de bevordering van waardig werk	M[6.16] Inwerkingtreding van de wet inzake platformwerk Kwalitatieve indicator: Inwerkingtreding van de wet inzake platformwerk Geplande voltooiing: eerste kwartaal van 2023	Mijlpaal/streefdoel bereikt

Bron: ERK.

Bijlage IV — Beoordeling van de resultaten van doorgevoerde hervormingen

Land	Hervorming	Resultaat/impact beoordeling	Pas onlangs doorgevoerd	Indicator
België	C[C42]-R[R-404] Bestrijding van discriminatie op de arbeidsmarkt	Beperkte resultaten	Ja (vierde kwartaal 2023)	Onvoldoende
	C[C42]-R[R-406] Een inclusieve arbeidsmarkt	Beperkte resultaten	Ja (vierde kwartaal 2023)	Onvoldoende
	C[C51]-R[R-503] Leerrekening	Beperkte resultaten	nee (derde kwartaal 2022)	Onvoldoende
	C[C51]-R[R-504] “Levenslang leren” van de Vlaamse Gemeenschap	Geen resultaten	nee (eerste kwartaal 2022)	Voldoende
	C[C51]-R[R-505] Hervorming van de werklozenbegeleiding in Wallonië	Geen resultaten	nee (vierde kwartaal 2022)	Onvoldoende
Griekenland	C[3.1]-R[16744] Modernisering en vereenvoudiging van het arbeidsrecht	Geen resultaten	nee (tweede kwartaal 2021)	Geen indicator
	C[4.6]-R[16715] Arbeidshervorming in de culturele sector	Geen resultaten	nee (tweede kwartaal 2022)	Onvoldoende
Spanje	C[C10]-R[R1] Protocolen betreffende een rechtvaardige transitie	Significante resultaten	nee (eerste kwartaal 2022)	Voldoende
	C[C18]-R[R4] Versterking van de beroepsvaardigheden en vermindering van tijdelijke werkgelegenheid	Beperkte resultaten	nee (derde kwartaal 2022)	Onvoldoende
	C[C20]-R[R1] Plan voor de modernisering van de beroepsopleiding	Beperkte resultaten	nee (vierde kwartaal 2020)	Onvoldoende
	C[C20]-R[R2] Wet tot regeling van het geïntegreerde stelsel voor beroepsonderwijs en -opleiding gekoppeld aan het nationale kwalificatiesysteem	Beperkte resultaten	nee (tweede kwartaal 2022)	Onvoldoende
	C[C23]-R[R1] Regulering van telewerken	Beperkte resultaten	nee (vierde kwartaal 2020)	Geen indicator
	C[C23]-R[R2] Maatregelen om de genderkloof te dichten	Beperkte resultaten	nee (eerste kwartaal 2021)	Voldoende
	C[C23]-R[R3] Regulering van het werk van thuisdistributeurs door digitale platforms (riders)	Significante resultaten	nee (derde kwartaal 2021)	Voldoende
	C[C23]-R[R4] Vereenvoudiging van contracten: veralgemening van het contract voor onbepaalde tijd, redenen om gebruik te maken van tijdelijke contracten en regulering van het opleidings- of leerlingcontract	Significante resultaten	nee (vierde kwartaal 2021)	Voldoende

	C[C23]-R[R5] Modernisering van het actieve arbeidsmarktbeleid (AAMB)	Geen resultaten	ja (eerste kwartaal 2023)	Geen indicator
	C[C23]-R[R6] Permanent mechanisme voor interne flexibiliteit, werkstabiliteit en omscholing van werknemers in een overgangsfase	Geen resultaten	nee (vierde kwartaal 2021)	Geen indicator
	C[C23]-R[R7] Herziening van de stimulansen voor aanwerving	Geen resultaten	ja (derde kwartaal 2023)	Onvoldoende
	C[C23]-R[R8] Modernisering van collectieve onderhandelingen	Geen resultaten	nee (vierde kwartaal 2021)	Onvoldoende
	C[C23]-R[R9] Modernisering van onderaannemingsactiviteiten	Geen resultaten	nee (vierde kwartaal 2021)	Geen indicator
	C[C23]-R[R10] Vereenvoudiging en verbetering van de werkloosheidsbijstand	Geen resultaten	ja (tweede kwartaal 2024)	Geen indicator
	C[C23]-R[R11] Digitalisering van de openbare diensten voor arbeidsvoorziening (ODA's) met het oog op modernisering en efficiëntie	Geen resultaten	Ja (vierde kwartaal 2023)	Geen indicator
	C[C30]-R[R3] Hervorming van het stelsel van socialezekerheidsbijdragen voor zelfstandigen	Beperkte resultaten	ja (eerste kwartaal 2023)	Voldoende
Portugal	C[C06]-R[r15] Hervorming van de samenwerking tussen het hoger onderwijs, het openbaar bestuur en het bedrijfsleven	Beperkte resultaten	nee (tweede kwartaal 2021)	Onvoldoende
	C[C06]-R[r17] Agenda voor de bevordering van waardig werk	Beperkte resultaten	ja (tweede kwartaal 2023)	Onvoldoende

Bron: ERK.

Bijlage V — Beoordeling door de Commissie van de uitvoering van sub-LSA's (2021-2024)

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de wijzigingen in de beoordeling van de Commissie van de 106 arbeidsmarktgerelateerde sub-LSA's in de periode 2021-2024.

Land	LSA's	Beoordeling 2021	Beoordeling 2022	Beoordeling 2023	Beoordeling 2024
België	2019	2.1	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang
		2.2	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.3	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
	2020	2.1	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
		2.2	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
Bulgarije	2019	4.1	-	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang
		4.2	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang
		4.3	-	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang
		4.4	-	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang
		4.5	-	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang
	2020	2.2	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang
		2.3	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang
Tsjechië	2019	2.1	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Beperkte vooruitgang
	2020	2.1	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
Denemarken	2020	1.2	Enige vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
Duitsland	2019	2.1	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.2	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.3	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang
		2.5	Enige vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
Estland	2019	2.1	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.3	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
	2020	2.1	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
Ierland	2019	2.1	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
	2020	2.1	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
Griekenland	2019	2.5	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.6	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang

Land	LSA's		Beoordeling 2021	Beoordeling 2022	Beoordeling 2023	Beoordeling 2024
	2020	2.7	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.1	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Volledige uitvoering	Volledige uitvoering
		2.2	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
Spanje	2019	2.1	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.3	Geen vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
		2.4	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.6	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
		2.7	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
		2.10	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
	2020	2.1	Enige vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
		2.2	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.4	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.5	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
Frankrijk	2019	2.1	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.2	-	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
	2020	2.1	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
		2.2	Enige vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
		2.3	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
Kroatië	2019	2.1	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.3	Enige vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.4	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Volledige uitvoering
	2020	2.1	Enige vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.2	Geen vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang
Italië	2019	2.1	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.2	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
		2.3	-	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
	2020	2.1	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.2	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
		2.3	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
Cyprus	2019	3.1	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		3.2	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang
	2020	2.1	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.2	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang

Land	LSA's		Beoordeling 2021	Beoordeling 2022	Beoordeling 2023	Beoordeling 2024
		2.3	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang
		2.4	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang
Letland	2019	2.1	-	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.2	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
	2020	2.1	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
		2.3	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
		2.4	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
Litouwen	2020	2.1	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Volledige uitvoering
		2.2	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
Luxemburg	2019	1.1	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Geen vooruitgang	Beperkte vooruitgang
		3.3	Enige vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
	2020	2.1	Enige vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
Hongarije	2019	2.1	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang
		2.2	Geen vooruitgang	Geen vooruitgang	Geen vooruitgang	Geen vooruitgang
		4.3	Geen vooruitgang	Geen vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang
	2020	2.1	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang
		4.2	Geen vooruitgang	Geen vooruitgang	Geen vooruitgang	Geen vooruitgang
Malta	2019	3.5	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
	2020	2.1	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
Nederland	2019	1.3	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
		2.1	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang
		2.2	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang
		2.3	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
	2020	2.1	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
Oostenrijk	2019	2.1	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.2	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang
		2.3	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang
Polen	2019	2.2	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.3	-	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang
	2020	2.1	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang

Land	LSA's		Beoordeling 2021	Beoordeling 2022	Beoordeling 2023	Beoordeling 2024
Portugal	2019	2.1	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.2	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
	2020	2.1	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
Roemenië	2019	3.2	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang
		3.5	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		3.6	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang
	2020	2.1	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Volledige uitvoering
		2.4	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
Slovenië	2019	1.5	Enige vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang
	2020	2.1	Enige vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
		2.2	Enige vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
		2.3	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
Slowakije	2020	2.1	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
Finland	2019	2.1	Beperkte vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.3	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang	Aanzienlijke vooruitgang
	2020	2.1	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang
		2.2	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang	Enige vooruitgang

Bron: ERK, op basis van gegevens van de Commissie.

Bijlage VI — Relevantie van uit de RRF gefinancierde arbeidsmarkthervormingen voor de beoordeling door de Commissie van de bijbehorende sub-LSA's

Voor **Portugal** zijn tot dusver twee hervormingen uitgevoerd. De hervorming van de “samenwerking tussen het hoger onderwijs, het openbaar bestuur en het bedrijfsleven” (C[C06]-R[r15]) werd in het tweede kwartaal van 2021 doorgevoerd. Deze hervorming werd door de Commissie getagd als één waarmee gevolg wordt gegeven aan sub-LSA 2019 2.2. De beoordeling van de uitvoering van deze sub-LSA bleef echter ongewijzigd na de uitvoering van de hervorming (grijze cel). Ook de uitvoering van de “Agenda voor de bevordering van waardig werk” (C[C06]-R[r17]) in het eerste kwartaal van 2023 heeft niets veranderd aan de beoordeling door de Commissie van de uitvoering van de twee sub-LSA's waaraan met de hervorming gevolg moest worden gegeven.

Portugal: Uitvoering van sub-LSA's en uitvoering van hervormingen

		maart Eerste kwartaal 2021	Tweede kwartaal 2021	Derde kwartaal 2021	Vierde kwartaal 2021	Eerste kwartaal 2022	mei Tweede kwartaal 2022	Derde kwartaal 2022	Vierde kwartaal 2022	Eerste kwartaal 2023	mei Tweede kwartaal 2023	Derde kwartaal 2023	Vierde kwartaal 2023	Eerste kwartaal 2024	mei Tweede kwartaal 2024
Portugal 2019-2.1	Maatregelen goedkeuren om de arbeidsmarktsegmentatie aan te pakken.	Enige vooruitgang					Enige vooruitgang			C[C06]-R[r17]	Enige vooruitgang				Enige vooruitgang
Portugal- 2019-2.2	De vaardigheden van de bevolking verbeteren, met name de digitale geletterdheid, onder meer door volwasseneneducatie beter te doen aansluiten bij de behoeften van de arbeidsmarkt.	Enige vooruitgang	C[C06]-R[r15]				Enige vooruitgang				Enige vooruitgang				Enige vooruitgang
Portugal 2020-2.1	Het ondersteunen van de werkgelegenheid en het prioriteren van maatregelen om banen te behouden.	Enige vooruitgang					Enige vooruitgang			C[C06]-R[r17]	Enige vooruitgang				Enige vooruitgang

Bron: ERK.

In **België** werden in het vierde kwartaal van 2023 vijf hervormingen uitgevoerd. Zoals gerapporteerd, hebben de drie hervormingen die in het vierde kwartaal van 2023 werden uitgevoerd, de beoordeling door de Commissie van de uitvoering van de gerelateerde sub-LSA's ongewijzigd gelaten. De in het derde kwartaal van 2021 uitgevoerde hervorming was gekoppeld aan twee sub-LSA's. In één geval bleef de beoordeling door de Commissie ongewijzigd (grijze cel) en in het tweede geval werd deze verbeterd met een motivering in verband met de uitvoering van deze hervorming in de databank van de Commissie (lichtgroene cel). Na de hervorming in het derde kwartaal van 2022, die gekoppeld was aan drie sub-LSA's, zijn er ten slotte twee ongewijzigd gebleven en is er één verbeterd van “beperkte vooruitgang” naar “enige vooruitgang”, ook met een motivering in verband met de uitvoering van deze hervorming in de databank van de Commissie.

België: Uitvoering van sub-LSA's en uitvoering van hervormingen

		maart Eerste kwartaal 2021	Tweede kwartaal 2021	Derde kwartaal 2021	Vierde kwartaal 2021	Eerste kwartaal 2022	mei Tweede kwartaal 2022	Derde kwartaal 2022	Vierde kwartaal 2022	Eerste kwartaal 2023	mei Tweede kwartaal 2023	Derde kwartaal 2023	Vierde kwartaal 2023	Eerste kwartaal 2024	mei Tweede kwartaal 2024
België 2019-2.1	Prikkels die werken ontmoedigen, wegnemen en de doeltreffendheid van het actief arbeidsmarktbeleid versterken, met name voor laagopgeleiden, oudere werknemers en mensen met een migratieachtergrond.	Beperkte vooruitgang		C[C51]-R[R-505]			Beperkte vooruitgang				Beperkte vooruitgang		C[C42]-R[R-404] C[C42]-R[R-406]		Beperkte vooruitgang
België- 2019-2.2	De prestaties en de inclusiviteit van de onderwijs- en opleidingssystemen verbeteren	Beperkte vooruitgang					Beperkte vooruitgang	C[C51]-R[R-504]			Enige vooruitgang		C[C51]-R[R-503]		Enige vooruitgang
België- 2019-2.3	en de vaardigheden mismatches aanpakken.	Beperkte vooruitgang					Enige vooruitgang	C[C51]-R[R-504]			Enige vooruitgang		C[C51]-R[R-503]		Enige vooruitgang
België- 2020-2.1	De werkgelegenheids- en sociale gevolgen van de COVID-19-crisis beperken, met name door doeltreffende actieve arbeidsmarktmaatregelen te bevorderen	Enige vooruitgang					Enige vooruitgang				Aanzienlijke vooruitgang		C[C42]-R[R-404] C[C42]-R[R-406]		Aanzienlijke vooruitgang
België- 2020-2.2	en het ontwikkelen van vaardigheden te bevorderen.	Beperkte vooruitgang		C[C51]-R[R-505]			Enige vooruitgang	C[C51]-R[R-504]			Enige vooruitgang		C[C51]-R[R-503]		Enige vooruitgang

Bron: ERK.

In **Griekenland** werden twee maatregelen uitgevoerd. De eerste maatregel, die in het derde kwartaal van 2021 werd uitgevoerd, droeg niet bij tot een wijziging van de beoordeling door de Commissie van de uitvoering van de sub-LSA 2019 2.7 waaraan met de maatregel in kwestie gevolg moest worden gegeven. Nadat de tweede hervorming in het derde kwartaal van 2022 was uitgevoerd, werden de drie sub-LSA's waaraan met de maatregel gevolg moest worden gegeven, verbeterd. In de databank van de Commissie konden we echter geen verband vinden tussen deze verbeteringen en de uitvoering van de hervorming (grijze cellen).

Griekenland: Uitvoering van sub-LSA's en uitvoering van hervormingen

		maart Eerste kwartaal 2021	Tweede kwartaal 2021	Derde kwartaal 2021	Vierde kwartaal 2021	Eerste kwartaal 2022	mei Tweede kwartaal 2022	Derde kwartaal 2022	Vierde kwartaal 2022	Eerste kwartaal 2023	mei Tweede kwartaal 2023	Derde kwartaal 2023	Vierde kwartaal 2023	Eerste kwartaal 2024	mei Tweede kwartaal 2024
Griekenland- 2019-2.5	Onderwijs	Beperkte vooruitgang					Enige vooruitgang				Enige vooruitgang				Enige vooruitgang
Griekenland- 2019-2.6	Vaardigheden	Beperkte vooruitgang					Enige vooruitgang				Enige vooruitgang				Enige vooruitgang
Griekenland- 2019-2.7	Inzetbaarheid	Beperkte vooruitgang		C[3.1]-R[16744]			Beperkte vooruitgang	C[4.6]-R[16715]			Enige vooruitgang				Enige vooruitgang
Griekenland- 2020-2.1	De effecten op de werkgelegenheid en de sociale effecten van de crisis beperken, onder meer door maatregelen te nemen zoals regelingen voor werktijdverkortings	Aanzienlijke vooruitgang					Aanzienlijke vooruitgang	C[4.6]-R[16715]			Volledige uitvoering				Volledige uitvoering
Griekenland- 2020-2.2	en waarborgen van doeltreffende activeringssteun.	Beperkte vooruitgang					Beperkte vooruitgang	C[4.6]-R[16715]			Enige vooruitgang				Enige vooruitgang

Bron: ERK.

Ook in **Spanje** troffen we een gemengd beeld aan, waar 16 hervormingen werden uitgevoerd. Vier van die 16 hervormingen waren niet gekoppeld aan een van de tien arbeidsmarktgerelateerde sub-LSA's. Acht maatregelen leidden niet tot een wijziging in de uitvoering van de sub-LSA's, zoals beoordeeld door de Commissie. De overige vier uitgevoerde hervormingen werden door de Commissie in haar databank vermeld om de vijf verbeteringen van de uitvoering van haar sub-LSA's te rechtvaardigen (lichtgroene cellen).

Na de uitvoering van hervorming C[C23]-R[R10] in het vierde kwartaal van 2022 werd een van de twee sub-LSA's waaraan met deze hervorming gevolg moest worden gegeven, verbeterd, terwijl de tweede ongewijzigd bleef. Na de uitvoering van hervorming C[C23]-R[R6] in het vierde kwartaal van 2021 werden twee van de drie sub-LSA's waaraan met deze hervorming gevolg moest worden gegeven, verbeterd. Na de uitvoering van de hervormingen C[C23]-R[R4] en C[C23]-R[R7] in respectievelijk het vierde kwartaal van 2021 en het vierde kwartaal van 2022 werden de sub-LSA's waaraan met deze hervormingen gevolg moest worden gegeven (één met de eerste en twee met de tweede) allemaal verbeterd.

Spanje: Uitvoering van sub-LSA's en uitvoering van hervormingen

		Vierde kwartaal 2020	maart Eerste kwartaal 2021	Tweede kwartaal 2021	Derde kwartaal 2021	Vierde kwartaal 2021	Eerste kwartaal 2022	mei Tweede kwartaal 2022	Derde kwartaal 2022	Vierde kwartaal 2022	Eerste kwartaal 2023	mei Tweede kwartaal 2023	Derde kwartaal 2023	Vierde kwartaal 2023	Eerste kwartaal 2024	mei Tweede kwartaal 2024
Spanje- 2019-2.1	Waarborgen dat de diensten voor arbeidsvoorziening de capaciteit hebben om doeltreffende ondersteuning te bieden.		Enige vooruitgang					Enige vooruitgang		C[C23]- R[R5]		Enige vooruitgang	C[C10]- R[R11]*	C[C23]- R[R11]		Enige vooruitgang
Spanje 2019-2.3	De overgang naar contracten van onbepaalde duur bevorderen.		Beperkte vooruitgang			C[C23]- R[R6] C[C23]- R[R4]		Aanzienlijke vooruitgang				Aanzienlijke vooruitgang		C[C18]- R[R4]		Aanzienlijke vooruitgang
Spain- 2019-2.4	onder meer door het systeem van aanwervingsstimulansen te vereenvoudigen.		Beperkte vooruitgang					Beperkte vooruitgang		C[C23]- R[R7]		Enige vooruitgang				Enige vooruitgang
Spanje 2019-2.6	De fragmentatie van de nationale werkloosheidssteun terugdringen		Beperkte vooruitgang					Beperkte vooruitgang		C[C23]- R[R10]		Beperkte vooruitgang				Aanzienlijke vooruitgang
Spanje 2019-2.7	en de leemten in de dekking van regionale minimuminkomensregelingen wegwerken.		Enige vooruitgang					Enige vooruitgang				Aanzienlijke vooruitgang				Aanzienlijke vooruitgang
Spanje 2019-2.10	De samenwerking vergroten tussen het onderwijs en het bedrijfsleven om de arbeidsmarkt beter te voorzien van relevante vaardigheden en kwalificaties.	C[C20]- R[R1]	Enige vooruitgang			C[C23]- R[R6]		Enige vooruitgang	C[C20]- R[R2]*	C[C23]- R[R5]		Enige vooruitgang				Enige vooruitgang
Spanje 2020-2.1	De werkgelegenheid ondersteunen via regelingen voor banenbehoud.		C[C23]- R[R1]	Enige vooruitgang		C[C23]- R[R6]		Aanzienlijke vooruitgang		C[C23]- R[R5]		Aanzienlijke vooruitgang	C[C10]- R[R11]*			Aanzienlijke vooruitgang
Spanje- 2020-2.2	doeltreffende stimulansen voor aanwerving.		Beperkte vooruitgang					Beperkte vooruitgang		C[C23]- R[R7]		Enige vooruitgang				Enige vooruitgang
Spanje- 2020-2.4	De bescherming tegen werkloosheid versterken, met name voor atypische werknemers.		Beperkte vooruitgang		C[C23]- R[R3]			Beperkte vooruitgang		C[C23]- R[R10]		Enige vooruitgang				Enige vooruitgang
Spanje- 2020-2.5	De dekking en de toereikendheid van regelingen inzake minimuminkomen verbeteren.		Enige vooruitgang					Enige vooruitgang				Enige vooruitgang				Enige vooruitgang

Bron: ERK.

Afkortingen

AAMB: actief arbeidsmarktbeleid

CID: uitvoeringsbesluit van de Raad (Council Implementing Decision)

EPSR: Europese pijler van sociale rechten

LSA: landspecifieke aanbeveling

NGEU: NextGenerationEU

RRF: herstel- en veerkrachtfaciliteit (Recovery and Resilience Facility)

RRP: herstel- en veerkrachtplan (Recovery and Resilience Plans)

sub-LSA: deel van een landspecifieke aanbeveling

SURE: steun om het risico op werkloosheid te beperken in een noodtoestand

SWD: werkdocument van de diensten van de Commissie

VWEU: Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie

Verklarende woordenlijst

Europees Semester: jaarlijkse cyclus die een kader biedt voor de coördinatie van het economisch beleid van de EU-lidstaten en voor de monitoring van de vooruitgang.

Europese pijler van sociale rechten: EU-kader met twintig beginselen voor gelijke kansen en toegang tot de arbeidsmarkt, eerlijke arbeidsvoorwaarden en sociale bescherming en inclusie.

Herstel- en veerkrachtfaciliteit: het mechanisme voor financiële steun van de EU om de economische en sociale gevolgen van de COVID-19-pandemie te beperken en groene en digitale transformatie te bevorderen.

Landspecifieke aanbeveling: jaarlijkse richtsnoeren die de Commissie in het kader van het Europees Semester aan individuele lidstaten verstrekt voor hun macro-economisch, budgettair en structureel beleid.

Mijlpaal: kwalitatieve meting van de vorderingen in de richting van de verwezenlijking van een hervorming of investering.

Nationaal herstel- en veerkrachtplan: document met de voorgenomen hervormingen en investeringen van de lidstaat in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit.

Werkdocument van de diensten van de Commissie: een niet-bindend document van de Commissie dat is opgesteld om te worden besproken binnen of buiten de instelling.

Antwoorden van de Commissie

<https://www.eca.europa.eu/nl/publications/sr-2025-10>

Tijdslijn

<https://www.eca.europa.eu/nl/publications/sr-2025-10>

Controleteam

In de speciale verslagen van de ERK worden de resultaten van haar controles van EU-beleid en -programma's, of van beheerskwesties met betrekking tot specifieke begrotingsterreinen uiteengezet. Bij haar selectie en opzet van deze controletaken zorgt de ERK ervoor dat deze een maximale impact hebben door rekening te houden met de risico's voor de doelmatigheid of de naleving, de omvang van de betrokken inkomsten of uitgaven, de verwachte ontwikkelingen alsook de politieke en publieke belangstelling.

Deze controle werd uitgevoerd door controlekamer IV "Marktregulering en concurrerende economie", die onder leiding staat van ERK-lid Mihails Kozlovs. De controle werd geleid door ERK-lid Ivana Maletić, ondersteund door Sandra Diering, kabinetschef en Tea Vlainić, kabinetsattaché; Juan Ignacio Gonzalez Bastero, hoofdmanager; Giuseppe Diana, taakleider; Jurgen Manjé en Gonçalo Pombeiro, auditors.

Ivana Maletić

Sandra Diering

Tea Vlainić

Juan Ignacio
Gonzales Bastero

Giuseppe Diana

Jurgen Manjé

Gonçalo Pombeiro

COPYRIGHT

© Europese Unie, 2025

Het beleid van de Europese Rekenkamer (ERK) inzake hergebruik is uiteengezet in [Besluit nr. 6-2019 van de ERK](#) over het opendatabeleid en het hergebruik van documenten.

Tenzij anders aangegeven (bijv. in afzonderlijke auteursrechtelijke mededelingen), wordt voor inhoud van de ERK die eigendom is van de EU een licentie verleend in het kader van de [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)-licentie](#). Als algemene regel geldt daarom dat hergebruik is toegestaan mits de bron correct wordt vermeld en eventuele wijzigingen worden aangegeven. De hergebruiker van ERK-inhoud mag de oorspronkelijke betekenis of boodschap niet wijzigen. De ERK is niet aansprakelijk voor mogelijke gevolgen van hergebruik.

Aanvullende toestemming moet worden verkregen indien specifieke inhoud personen herkenbaar in beeld brengt, bijvoorbeeld op foto's van personeelsleden van de ERK, of werken van derden bevat.

Indien dergelijke toestemming wordt verkregen, wordt de bovengenoemde algemene toestemming opgeheven en zullen beperkingen van het gebruik daarin duidelijk worden aangegeven.

Wilt u inhoud gebruiken of reproduceren die geen eigendom van de EU is, dan dient u de auteursrechthebbende mogelijk rechtstreeks om toestemming te vragen.

Software of documenten waarop industriële-eigendomsrechten rusten, zoals octrooien, handelsmerken, geregistreerde ontwerpen, logo's en namen, zijn uitgesloten van het beleid van de ERK inzake hergebruik.

De groep institutionele websites van de Europese Unie met de domeinnaam "europa.eu" bevat links naar sites van derden. Aangezien de ERK geen controle heeft over deze sites, wordt u aangeraden kennis te nemen van hun privacy- en auteursrechtbeleid.

Gebruik van het ERK-logo

Het logo van de ERK mag niet worden gebruikt zonder voorafgaande toestemming van de ERK.

HTML	ISBN 978-92-849-4969-4	ISSN 1977-575X	doi:10.2865/4063593	QJ-01-25-024-NL-Q
PDF	ISBN 978-92-849-4970-0	ISSN 1977-575X	doi:10.2865/8067713	QJ-01-25-024-NL-N

CITEERWIJZE

Europese Rekenkamer, [Speciaal verslag 10/2025](#), “Arbeidsmarkthervormingen in de nationale herstel- en veerkrachtplannen — Enkele resultaten, maar onvoldoende om structurele uitdagingen aan te pakken”, Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2025.

De herstel- en veerkrachtfaciliteit (Recovery and Resilience Facility — RRF), waarmee 650 miljard EUR is gemoeid, werd in februari 2021 opgezet in reactie op de COVID-19-pandemie.

Wij beoordeelden of de arbeidsmarkthervormingen in het kader van de RRF zijn uitgevoerd zoals gepland en of deze doeltreffend hebben bijgedragen tot de aanpak van de uitdagingen op de arbeidsmarkt van lidstaten die in de landspecifieke aanbevelingen zijn vastgesteld.

We stelden vast dat de arbeidsmarkthervormingen over het algemeen de verwachte resultaten hebben opgeleverd, maar dat er tot nu toe slechts enkele resultaten zijn geboekt. Daarnaast zijn met deze hervormingen de structurele uitdagingen voor de arbeidsmarkt slechts gedeeltelijk aangepakt en hebben zij slechts een beperkte impact gehad op de uitvoering van de desbetreffende landspecifieke aanbevelingen.

Wij bevelen aan dat RRF-hervormingen voldoende gericht zijn op de belangrijkste uitdagingen in landspecifieke aanbevelingen en volledig worden gedekt door mijlpalen en streefdoelen. Bovendien moet de Commissie de resultaten van hervormingen en hun bijdrage aan de landspecifieke aanbevelingen beoordelen.

Speciaal verslag van de ERK, uitgebracht krachtens artikel 287, lid 4, tweede alinea, VWEU.

EUROPESE
REKENKAMER

Bureau voor publicaties
van de Europese Unie

EUROPESE REKENKAMER
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBURG

Tel. +352 4398-1

Inlichtingen: eca.europa.eu/nl/contact

Website: eca.europa.eu

X: @EUAuditors